

universitātes avīze

OTRDIENA,
12. MARTS,
2002. GADS

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

domāsim kopā

Cik gadus vecu bērnu mātei var atņemt?

Foto: Marija Snigirevska

Republikas masu medijos šobrīd aktuāla problēma: cik gadu vecus bērnus Ilguciema cietuma bērnu namā nenoskīrs no mātēm, aizsūtot uz citiem bērnu namiem, tādējādi mātes un bērna kontaktu saraujot pavisam.

LU Medicīnas fakultātes Sociālās pediatrijas centra darbiniekiem un tā direktoram, LU docentam Valdim Folkmanim ir savs viedoklis un nav vien-

dzīga attieksme pret šobrīd apspriesto tēmu.

V. Folkmanis ir saņēmis LR Tieslietu ministrijas ģenerālinspektora D. Lūka vēstuli, kuras fragmentā tiek formulēta lietas būtība:

“Ar Labklājības ministrijas rīkojumu tika atzīti par spēku zaudējušiem virkne Labklājības ministrijā agrāk izdoto normatīvo aktu, tajā skaitā arī rīkojumu, kas bija par pamatu notiesāto sievietšu bērnu turēšanai kopā

ar mātēm līdz 3 gadiem 11 mēnešiem un 30 dienām Ilguciema cietuma bērnu namā, kā arī šo bērnu apģērba, apavu, mīkstā inventāra un uztura normas. Par vienīgo pamatu bērnu turēšanai cietuma bērnu namā no tā brīža palika Sodū izpildes kodeksa 77. panta nosacījumi, kur noteikts, ka: “grūtniecēm, mātēm, kuras zīda bērnus, ... rada uzlabotus dzīves un sadzīves apstākļus un noteic palielinātas uztura normas”.

Tādējādi no 01.01.2000. tie bērni, kuri nav zīdaiņa vecumā (līdz viena gada vecumam) vai kurus māte nebaro ar krūti, cietuma bērnu nodaļā faktiski uzturas nepamatoti, kā arī nav likumīga pamata bērnu nodrošināšanai ar viņu vecumam un veselības stāvoklim atbilstošu uzturu, higiēnas precēm, apģērbiem un apaviem. Bez tam Sodū izpildes kodekss ir piemērojams tikai notiesātām sievietēm, bet cietuma bērnu namā atrodas arī apcietināto sieviešu bērni.

Nemot vērā augstāk minēto, MK komitejas sēdē Tieslietu ministrijai tika uzdots kopā ar Labklājības un Izglītības un zinātnes ministrijām sagatavot MK noteikumu projektu par notiesāto un apcietināto sieviešu bērnu turēšanas kārtību ieslodzījuma vietās.”

Izvērtējot pašreizējo valsts ministriju funkcijas, mazo cilvēkbērnu liktenis - gan šobrīdējais, gan arī turpmākais - būtu Labklājības ministrijas pārziņā. Taču ir saņemta vēstule arī no labklājības ministra A. Požarnova, kurā atspoguļojas noliedzošs viedoklis. To izsaka fragments no vēstules noslēguma:

“Saskaņā ar augstāk minēto, tā kā reglamentēt minētās ie-

5. lpp. ▶

jubileja

Svin Viktora Igo divsimtgadi

No kreisās: Francijas vēstniece Latvijā Luīza Avona, Latvijas Franču alianses vadītāja docente Helēna Kalve

26. februārī tiek atzīmēta Viktora Igo divsimtā dzimšanas diena. Francijā šis gads ir pasludināts par viņam veltītu. Latvijas Franču aliansē un tās kolektīvā biedrē LU Bibliotēka organizēja izcilajam rakstniekam un politiķim veltītu sarīkojumu.

Izstādē, ko sarūpēja LU Bibliotēkas Bibliogrāfijas nodaļa, varēja iepazīties ar latviski un franciski izdotajām Viktora Igo grāmatām. Daudzi rakstnieka prozas darbi: “Nožēlojamie”, “Parīzes Dievmātes katedrāle” (tos tulkojis Ed. Virza), “Cilvēks, kas smejas” un citi, Latvijā ir izdoti vairākkārt, taču

kā dzejnieku viņu pamatīgi pazīst vienīgi franciski lasošie. Tiesa gan, pie Igo dzejas latviskošanas sekmīgi strādājusi C. Dinere, bet viņa atdzejojumu izdošana apjomīgākā izlasē varētu būt nākotnes uzdevums. Labi zināmi Igo darbi par neordinārām personībām: “Kromvels”, “Rui Blass”, luga “Ernani” savulaik iestudēta Dailes teātrī. Latviski izdoti slavenā rakstnieka aforismu krājumi.

Viktora Igo personība fascinējusi daudzus. Biogrāfiskā romānā par viņu stāsta Andrē Moruā, arī latvietis Jūlijs Vecozols rakstījis par dižo francūzi.

3. lpp. ▶

№12

Šajā numurā
vairākas
tēmas par
civīlbērnu

Par to, ko viņam
var iemācīt māte
un tēvs - rubrikā
“Sarunas divatā”
- 5. lpp.

par šobrīd
diskutēto
jautājumu, vai
sievietēm, kas
izcieš sodu, vajag
atņemt bērnu
- 1. un 5. lpp.

par to, kā
bērnā var
palīdzēt sociālais
pedagogs un
sociālais
darbinieks
- 6. - 7. lpp.

Universitātē top
jauns centrs
- 2. lpp.

ORGANISATION
INTERNATIONALE DE
LA FRANCOPHONIE

Le Secrétaire général

Boutros Boutros-Ghali

20. marts -
Starptautiskā
Frankofonijas
diena

- 2. lpp.

Universitātē top jauns centrs

Universitātē tiks dibināts Izglītības filosofijas centrs. Par to saruna ar direktora vietas izpildītāju KRISTU BURĀNI.

K. B.: - LU PPF dome ir lēmusi par Izglītības filosofijas centra dibināšanu, un šobrīd tas atrodas tapšanas stadijā: vēl jāiziet visi nepieciešamie apstiprināšanas posmi. Centra dibināšanas pamatā ir ideja par izglītības filosofiskās dimensijas popularizēšanu to cilvēku vidū, kas strādā izglītības laukā vai ir tieši saistīti ar izglītību.

Izglītības filosofijas centrs pēcteciīgi turpinās to darbību, kuru 1998. gadā uzsāka sabiedriskā organizācija Filosofiskās izglītības centrs. Nepilnu četrus gadus laikā ir īstenoti vairāki lieli projekti, kurus atbalstīja Sorosa fonda - Latvija programma *Pārmaiņas izglītībā*. Šie projekti bija saistīti ar filosofiskās dimensijas iedzīvināšanu Latvijas izglītības saturā un procesos un ietvēra skolotāju tālākizglītību, mācību metodisko līdzekļu izstrādi, kā arī bibliotēkas izveidi.

LU PPF Izglītības filosofijas centrs turpinās iesāktu darbību, lai pētītu izglītības procesu attīstību Latvijā.

- Kādi ir galvenie centra darbības virzieni?

- Centram būs vairāki darbības virzieni - pētnieciskais, konsultatīvais, informatīvais, metodiskais. Mūs interesē izglītības ideju, politikas un paradigmu attīstības pētīšana Latvijā un to salīdzināšana ar aktuālākajiem pasaulē, filosofisko disciplīnu vietas izglītībā definēšana, kā arī ētikas, estētikas, loģikas, filosofijas pasniegšanas metodika. Centrā būs pieejama lasītava, kurā būs iespējams iepazīties ar jaunāko literatūru par izglītības filosofiju un dažādām ar izglītību saistītām filosofijas disciplīnām. Ir paredzēts turpināt darbu pie tālākizglītības kursu organizēšanas un metodisko materiālu veidošanas.

- Cik speciālistu šobrīd darbojas centrā?

- Aktīvi darbojas četras augstskolu pasniedzējas, doktorantes. Mūsu profesionālā darbība ir saistīta ar pētījumiem par filosofisko disciplīnu pasniegšanas metodiku, izglītības teoriju pētniecību un tādiem filosofijas virzieniem kā

ētika, estētika un loģika. Centrs ir atvērts jebkurām ar šo jomu saistītām idejām un cilvēkiem, kas vēlas tajā darboties. Mēs vēlētos, lai centrs kļūtu par vietu, kur pulcējas tie, kurus interesē šīs idejas, kas ir gatavi sadarboties dažādu projektu realizācijā.

- Vai Izglītības filosofijas centra darbība attiecas uz visiem izglītības līmeņiem?

- Vairāk vai mazāk uz visiem. Arī uz sākumskolu un pamatskolu, jo viena no mūsu darbības sfērām ir saistīta ar programmas *Filosofija bērniem* popularizēšanu. Šī programma aptver visus izglītības līmeņus, sākot ar bērnudārzu līdz vidusskolai, metodiskās pieejas iespējams izmantot arī augstskolā. Programma bal-

neesošais", "Laiks un telpa", "Vērtības" - iespējams pētīt valodas, dabaszinātņu, vēstures, matemātikas, vizuālās mākslas un mūzikas stundās.

Ideja par filosofijas kā metodes izmantošanu izglītības procesos pasaulē ir aktuāla gandrīz trīsdesmit gadus un ir saistīta ar pragmatiskās, hermeneitiskās, eksistenciālās filosofijas ideju iedzīvināšanu izglītībā no vienas puses un analītiski empiriskā un humanistiskā virziena dialogu izglītības filosofijā - no otras.

- Cik šobrīd pasaulē ir aktuāla filosofijas un izglītības saikne?

- No vienas puses, izglītības filosofija kā domāšana par izglītības mērķiem, uzdevumiem un būtību vienmēr bijusi

"Mūsu profesionālā darbība ir saistīta ar pētījumiem par filosofisko disciplīnu pasniegšanas metodiku, izglītības teoriju pētniecību un tādiem filosofijas virzieniem kā ētika, estētika un loģika"

stās uz atziņu, ka izglītības process jāveido kā pētījums, kura rezultātā tiek iegūtas jēgpilnas zināšanas par pasauli tās kopveselumā. Īpaši aktuāla šai programmai ir mācību starpdisciplinārā saikne, kas ir priekšnoteikums tam, lai skolēns vai students varētu izprast, kā saistās tas, ko viņš mācās, lai jaunās zināšanas tiktu tvertas kopējo zināšanu kontekstā. Filosofiskā domāšana, filosofiskie jautājumi un problēmas ir tas sarkanais dzipsars, kas saista vienas zināšanas ar citām.

Filosofiska domāšana ir reflektīva, kritiska, precīza, vienlaikus arī elastīga, radoša un ļauj cilvēkam argumentēti pamatot savu viedokli. Centra mērķis ir popularizēt filosofisku domāšanu un pamatot tās nepieciešamību katrā izglītības līmenī. Par jaunāko realizēto projektu šajā sfērā varam uzskatīt mācību metodisko līdzekļu pamatskolai "Domāpriekš" izveidošanu un izdošanu. Piecās skolēnu grāmatās un skolotāja grāmatā tiek atklāts, kā piecas filosofiskās tēmas - "Daļa un veselums", "Cēloņi un sekas", "Esošais un

aktuāla pedagogu vidū. No otras puses, šobrīd īpaša uzmanība tiek pievērsta filosofijas nozīmei izglītībā un filosofisko disciplīnu pasniegšanai arī filosofu vidū. Piemēram, 1998. gada pasaules filosofu kongress bija veltīts tieši izglītībai un filosofijai. Arī nākamajā kongresā paredzēts runāt par filosofijas pasniegšanu, filosofiju bērniem un vērtību izglītībā. Šīs tēmas interesē speciālistus ļoti dažādās valstīs gan Eiropā, gan Amerikā, gan Āzijā. To apstiprina arī mūsu līdzšinējā pieredze un sadarbība ar līdzīgi domājošiem kolēģiem Lietuvā, Polijā, Nīderlandē, Lielbritānijā, ASV, Austrālijā.

ANDA LASE

Mēs atrodamies LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē Jūrmalas gatvē 74/76, G - 13 telpā. Mūs var sazināt pa tālruni 7429540.

Frankofonijas dienu gaidot

Tuvojas 20. marts - Starptautiskā Frankofonijas diena. Latvijā tā ienāca nemānāmi, pirms gadiem astoņiem, kad Francijas vēstniecība saaicināja franču valodas skolotājus vienuviet Lielās Ģildes zālē, un tikai tad varēja apjaust, cik daudzskaitlīgi esam.

Kopš tā laika ik gadu martā tiek rīkots kāds pasākums, kas veltīts frankofonijai. Piemēram, šogad paredzētas tikšanās, lekcijas, jaunu tulkojumu prezentācijas, franču valodas olimpiādes fināls utt. Latvijas Universitātes Bibliotēkā būs apskatāma grāmatu izstāde par frankofoniju.

Kā liels pārsteigums, ko nesen saņēma LU Romānistikas nodaļa, bija bijušā ANO ģenerālsēkretāra, Starptautiskās Frankofonijas organizācijas ģenerālsēkretāra Butros Butros Gālī vēstule LU Moderno valodu profesoram Andrejam Bankavam, kuras tekstu ar tulkojumu publicējam mūsu avīzē.

Parīzē, 2002. gada 22. janvārī

Dārgais draugs,
Sākoties jaunajam gadam, kurš, es ceru, būs labākais Jums un Jūsējiem, gribētu pievērst Jūsu uzmanību notikumam, kas skar mūs visus, un tā ir Frankofonijas diena! Šajā dienā visos kontinentos miljoni frankofono cilvēku priecīgi svinēs viņiem kopējo franču valodas dienu. Mēs visi zinām, ka būt frankofonam nenozīmē tikai runāt franču valodā; tas nozīmē arī būt vie-

notiem brāļu saimē ar tām vērtībām, kuras ietver skaisti vārdi: demokrātija, cilvēktiesības, kultūru daudzveidība.

Sajās cerībās un ciņās mēs esam visi kopā ikdienā. 20. marts ir papildu līdzeklis, lai mūs labāk iepazītu, lai mēs paši labāk iepazītu viens otru. Es Jūs uzaicinu uz svinībām 20. martā! Lai kur Jūs būtu, lai kāds būtu Jūsu darbs un Jūsu vecums, uzņemties iniciatīvu organizēt kādu sarīkojumu, kur frankofonija būtu centrālais un virzošais pasākums!

Katru gadu es pietiekami bieži sastopu franču valodā runājošos, lai varētu labāk apjaust viņu iztēli un iniciatīvu. Atbrīvosim mūsu enerģiju gan pilsētās, gan ciematos, darbavietās, sabiedrībā! Lai Frankofonijas diena kļūst par neaizmirstamiem svētkiem!

Un it īpaši informējiet mani par Jūsu pasākumiem. Es Jums nosūtīšu suvenīrus, lai varētu labāk apzināt frankofoniju un lai darītu priecīgākus šos svētkus.

Apsolot pēc iespējas plašāk izplatīt mūsu frankofono projektu, kurš reizē ir arī Jūsējais, saītā <http://20mars.francophonie.org>, lai ar šiem svētkiem mēs varētu vēl vairāk izvērst mūsu kontaktus un draudzības saites, lai mēs varētu sajaut draudzības un kopdarbības pieredzi.

Es paļaujos uz Jums!
Uz tikšanos 20. martā!
Lai dzīvo frankofonija!

BUTROS BUTROS GALI,
Starptautiskās Frankofonijas organizācijas ģenerālsēkretārs

Klubs DEPO izsludina pirmo darba dienu

Klubs DEPO informē, ka ir gatavs uzsākt darbību.

Klubs atrodas Rīgā, Vaļņu ielā 32, ir iekārtots divos stāvos, un tajā būs trīs aktīvās zāles. Pirmajā stāvā atradīsies kafējnīca, kas būs atvērta katru dienu, bet pagrabstāvā nedēļas nogalēs durvis vērš vēl divas zāles, abās paralēli notiks dažādu didžeju un mūziķu uzstāšanās.

Par kluba muzikālo politiku būs atbildīgs nu jau bijušā kluba METRO direktors Guntis Vanags, kurš sola, ka DEPO turpinās labākās METRO tradīcijas. Tāpat kā METRO, arī DEPO trešdienas tiks nodotas džeza rīcībā, atšķirībā no METRO tomēr vairāk akcentējot mūsdienīgākas šī mūzikas stila formas. Ceturtdienās turpināsies tradicionālie Priekšnama koncerti.

Piektdienās skanēs vairāk pieradināta, bet ne komerciāla deju mūzika - *house, disco, funk*, bet sestdienās - ekstrēmā elektroniskā mūzika - *drum'n'bass, techno, industrial*. Atbilstoši vakarā notiekošajiem pasākumiem tiks piemeklēti arī dienā strādājošās kafējnīcas muzikālais materiāls.

Kluba atklāšanas ballīte būs 15. martā, bet jau 16. martā notiks kluba pirmā regulārā nakts ar labāko Latvijas *underground* didžeju piedalīšanos. DEPO lūdz visus potenciālos klubā apmeklētājus sūtīt sālsmaizes sveicienus uz elektroniskā pasta adresi draugs@klubsdepo.lv. Oriģinālākajiem sveicējiem klubs sola nosūtīt flaijerus uz pirmo nakti.

No svētkiem līdz svētkiem

12. martā plkst. 19.30 Rīgas Kongresu namā koncertēs Rīgas deju ansambļi DANCIS, LĪGO, TEIKSMA un draugu kolektīvi - GAUJA, JAMPADRACIS, LIELUPE, VENTA.

No vieniem līdz nākamajiem Deju svētkiem notiek mēģinājumi un koncerti. Arī tagad, kad aizvadīti Dziesmu un deju svētki "Rīgai 800" un sākusies gatavošanās 2003. gada Deju svē-

kiem. Daudzos koncertos dejā saietas dažādi ansambļi, ridznieki dodas uz Latvijas novadiem, bet Latvijas novadu pārstāvji deju Rīgā.

Biļetes cena Ls 1,-; skolēniem, studentiem un pensionāriem - Ls 0,50.

Biļešu iepriekšpārdošana Rīgas Kongresu nama kasē (tāl. 7043641).

Svin Viktora Igo divsimtgadi

◀ 1. lpp.

Artūrs Ozols publicējis pētījumu "Personības problēmas Viktora Igo "Nožēlojamajos"".

Izstādē bija eksponētas enciklopēdijas dažādu pasaules tautu valodās - latviešu, itāļu, franču, angļu. Tajās atrodams arī materiāls par dižo Francijas kultūras zvaigzni.

Izstādē sniedza arī plašu ieskatu Igo politiskajā darbībā. Būdamis Franču akadēmijas loceklis un pēra titula īpašnieks, Viktors Igo asi kritizēja Napoleona III patvaldnieciskumu, sarakstīja pret viņu vērstu darbu "Mazais Napoleons", tādēļ bija spiests pamest Franciju un atgriezās Parīzē tikai pēc Napoleona krišanas.

Sarīkojumā bija klāt arī Francijas vēstniecības un Eiropas Komisijas pārstāvji, LU un LU Bibliotēkas vadība, to atklāja Latvijas Franču alianses vadītāja docente Helēna Kalve. Šeit sniegtas tikai dažas no izteiktajām atziņām. Francijas vēstniece Latvijā Luīza Avona: "Pagātnē jāatrod kas tāds, kas

spēj mūs iedvesmot jaunajam. Igo daiļrade palīdz mums saprast šī laika lielās izmaiņas." Vairāki runātāji uzsvēra, ka Viktors Igo bijis viens no pirmajiem apvienotās Eiropas ideologiem. LU zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks runāja par Igo kā augstu virsotni franču kultūras kalnā. Rakstnieks veidojis ne tikai mūsu priekšstatu par Franciju, bet arī mūs pašus. Profesoru Vilni Zariņu Viktora Igo darbiem piesaistījusi rakstnieka dziļā cilvēku pazišanas spēja visos sociālajos slāņos. Par Igo runāja studentes, kas Universitātē apgūst franču valodu. Katram savs Igo, katrs šajā gigantiskajā personībā atrod ko savu.

Profesors Andrejs Bankavs LU Bibliotēkai uzdāvināja pasaulē mazāko Viktoram Igo veltīto izdevumu, kurā lasāma gan viņa biogrāfija, gan apskatāmas ilustrācijas.

Priekšnesumu sniedza mūzikis Jānis Kalve un aktrise Ieva Pļavniece.

Citiem veltīta dzīve

Aizsaulē ir aizgājusi Universitātes Bibliotēkas ilggadēja darbiniece TUSNELDA KALLASE. Nozīmīga viņas darba dzīves daļa aizvadīta mūsu kolektīvā.

Būtiska Tusedas Kallases mūža daļa iekrita sarežģītā, dramatiskā laikā - kara un pēckara gados. Pēc Rīgas pilsētas 2. vidusskolas absolūšanas Tuseda Kallase no 1942. līdz 1944. gadam studēja LU Ķīmijas fakultātē, bet 1945. un 1946. gadā - Vēstures un filoloģijas fakultātē.

Savu darba dzīvi Tuseda Kallase sāka 1948. gadā, strādājot par laboranti Pedagoģiskajā institūtā, bet 1951. gadā viņa turpat sāka strādāt par bibliotekāri, vēlāk - par vecāko bibliotekāri.

Ilgus gadus - jau kopš 1958. gada - viņa bija bibliotekāre LU Bibliotēkā, vēlāk - sektora

vadītāja. Viņas pārziņā bija Starpbibliotēku abonements. Šis bija pats raženākais posms Tusedas Kallases darba dzīvē.

Par Tusedu Kallasi pamatoti var teikt - talantīgs, sabiedriskajam norisēm sekojošs cilvēks. Ilgus gadus viņa strādāja par laikraksta "Padomju Students" ārštata korespondenti, saņemot par šo veikumu pateicību. Tuseda Kallase uzskatīja par savu pienākumu rakstīt neskaitāmas korespondences, lai citi Universitātē zinātu par Bibliotēku, tās jaunumiem. Kopā ar kolēģiem viņa spēlēja teātri, piedalījās citos amatierkolektīvos. Dvēsele prasīja šādas izpausmes mākslā. Kolēģi iepazīna Tusedas Kallases sirds dāsnumu. No viņas staroja sirsniņa un mīļums. Tā bija citiem, ne sev veltīta dzīve.

Allaž pirmajā vietā viņai bija apkārtējie, ne pati. Kad māte nekustīga gulēja slimības gultā, meita pašreizējīgi par viņu rūpējās. Tāpat viņa palīdzēja aprūpēt bijušo darba biedri, kura savu mūža novakari aizvadīja pansionātā.

Tusedai Kallasei bija raksturīga mīlestība uz visu dzīvo - cilvēkiem, mājdzīvniekiem. Strādājot bibliotēkā, viņa iesaistījās sociālo jautājumu risināšanā, arī aizgājusi pensijā, palīdzēja visas Universitātes pensionāriem.

Kad Tuseda Kallase bija smagas slimības māksla, kolektīvs viņu neaizmīrsa - kā vien iespējams centās palīdzēt un mierināt. Kolēģu atmiņā viņa paliks kā dvēselisks, gaišs cilvēks.

KOLĒGI

lu bibliotēkā

Visvairāk grāmatu - socioloģijā

Socioloģija un politoloģija ir zinātnes, kuras palīdz saprast gan sevi, gan pasauli. Nav nejaušība, ka kārtējā LU Bibliotēkas jaunāko grāmatu izstādē bija daudz literatūras tieši šajās jomās.

No socioloģijai veltītajiem darbiem minama Vesleja A. Bagbija grāmata "Introduction of Social science and contemporary issues".

Niklosa Luhmana darbā "The reality of the mass media" iztirzāts jautājums par ceturto varu vecajās demokrātijās, mudinot domāt par šīs dienas Latvijas realitāti. Kā ir ar mediju neatkarību? Šī grāmata domāta ne tikai žurnālistiem, bet arī ikvienam sabiedrības procesus analizējošam cilvēkam. T. Lazutinas grāmata "Žurnālista radošās darbības pamati" analizētas vispārējās likumsakarības masu mediju darbībā.

Izdotas vairākas grāmatas par procesiem Krievijā. Ričarda Sakvas darbs "Russian Politics and Society" ir analītisks pētījums par šīs dienas Krievijas sabiedrības struktūru un par faktoriem, kas nosaka un veido šīs valsts sabiedrisko domu. Krievu valodā izdotā grāmata "Sociālā darba tehnoloģija" noder arī mūsu sociālajiem darbiniekiem, jo abas valstis ir līdzīgas problēmas: sabiedrības straujā noslāņošanās, daudzu cilvēku grimšana nabadzībā gan objektīvu, gan subjektīvu apstākļu dēļ, viņu neprasme atrast savu vietu jaunajā laikā un jaunajā sabiedrībā.

Viena no problēmām, kas satrauc cilvēkus daudzās valstīs, ir imigrantu pieplūdums. Izrādās, tas uztrauc arī mūsu

austrumu kaimiņvalsti. Krievu valodā iznākusi grāmata "Migrācija un drošība Krievijā". Te aplūkots ar migrāciju cieši saistītais ekonomiskās drošības jautājums. Liels ir Ķīnas imigrantu pieplūdums Krievijas Tālajos Austrumos. Migrācija ir izaicinājums daudzām pasaules valstīm. Arī Krievijai.

Klajā laists vēl viens darbs krievu valodā: V. Guprova un J. Zuboka "Jaunatne sabiedrības atražošanā: problēmas un perspektīvas" mudina analizēt, cik daudz kopīga ir postsociālisma valstīs: jauniešu nenodrošinātība, neticība nākotnei, līdz ar to vilcināšanās dibināt ģimeni. Tagad jaunajās ģimenēs bērni dzimst vēl, bieži vien viņu ir maz. Krievijā, tāpat kā daudzās citas valstīs, strauji noveco. Acimredzot viens no tā būtiskākajiem cēloņiem, gan pie mums, gan Krievijā, ir iedzīvotāju zemais dzīves līmenis.

Iznākusi grāmata, kura visticamākajā veidā saistīta ar demogrāfiju, ar Latvijas nākotni. "Ziņojumu par bērnu stāvokli Latvijā 2000. gadā" sastādījis Valsts Bērnu tiesību aizsardzības centrs.

Krājums "Latvijas ekonomika skatītos" piedāvā statistiku par mūsu valsts attīstību. Ieteicams iepazīties ar Valsts programmu "Sabiedrības integrācija Latvijā". Parasti ar vārdu "integrācija" saprot nelatviešu iekļaušanos Latvijas norisēs, latviešu valodas apguvi, taču tikpat svarīga ir sociālā, reģionālā integrācija.

Krievu valodā iznākusi grāmatas "Monarhija" autors ir ievērojamais dzejnieks un filozofs Dante Aligieri.

Atkārtoti izdots Igotu Jēka darbs "Zigfrīds Anna Meierovics. Mūzs. Darbs. Liktenis" par vienu no spilgtākajām personībām Latvijas ārpolitikā. Aprakstu papildina vēsturnieces Ilgas Kreituses pēcvārds.

Iznākusi grāmata, kas veltīta pavisam nesenam Latvijas vēstures periodam. Darbam "Barikādes" dots apakšvirsraksts "Latvijas mīlestības grāmata", un to ir rakstījuši tālaka ierindnieki - barikāžu dalībnieki. Tie, kuri negozējas uzmanības saulītē, bet kuri savu mīlestību pret Latviju pierādīja mūsu tautai sašpringtās dienās.

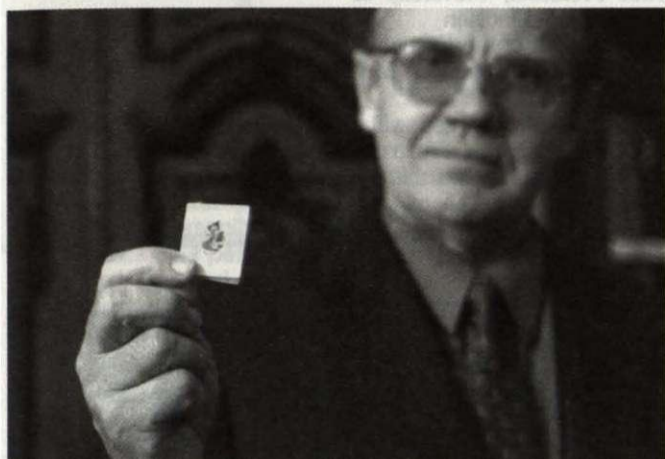
Bagāts ir enciklopēdiju klāsts, galvenokārt angļu valodā. Piemēram, "Student Encyclopedia of Music", "Encyclopedia of the Future", kā arī citas. Krievu valodā iznākusi enciklopēdija bērniem.

Tatjana Suta uzrakstījusi pētījumu par mūsu izcilo tekstilmākslinieci Editi Pauls-Vigneri. Tas ir ne tikai analītisks, bet arī emocionāls stāstījums par mākslinieci, kuras dzīvē bijis gan uzvaru spožums un traģēdijas, gan panākumiem bagātas izstādes, eksotiski ārzemju ceļojumi un rūpes par slimo dēlu.

Cilvēciski gudra, ar humoru un raitā valodā uzrakstīta ir Vendijas un Deivida Habertu grāmata "Es un tu. Mūsu kopdzīves sākums". Reizē tā ir arī praktiska grāmata: kā racionāli saimniekot, kā iekārtot māju. Protams, sava daļa darbā atvēlēta mīlestībai un romantikai laulāto attiecībās.

(Turpinājums sekos)

Lapusi sagatavoja -
VIJA APINĪTE

LU Bibliotēkas direktors Gunārs Mangulis ar mazāko V. Igo veltīto izdevumu pasaulē

interesanti

Ideja vasarai

- Tu esi students un labi runā vācu valodā?
- Tevi nodarbina doma, ko darīt vasarā?
- Tu gribi interesanti pavadīt laiku, iegūt jaunus draugus un uzzināt to, ko vēl nezini?

Tieši Tevi mēs šovasar no 30. jūnija līdz 14. jūlijam aicinām piedalīties 4. Starptautiskajā vasaras universitātē

"BRÜCKEN BAUEN - ÜBER BRÜCKEN GEHEN" "Tilti, kurus ceļam, - tilti, pār kuriem ejam", ko sadarbibā ar Hāgenas Tālmācības universitāti rīko Rīgas Teh-

niskā universitātes un Vācijas Akadēmiskās apmaiņas dienests (DAAD).

Informācija un pieteikšanās:

Hāgenas Tālmācības universitātes Rīgas Studiju centrs Kalķu ielā 1-222, LV-1658, Rīgā, tālr. 7089012 vai 7089021; fakss 7089312, e-pasts: snike-re@aca.lanet.lv

Pieteikuma dokumentu iesniegšanas termiņš - 2002. gada 8. aprīlis (pasta zīmogs).

Divas stipendijas

Pasaules Apvienotās koledžas (United World Colleges - UWC) ir starptautiska bezpeļņas izglītības organizācija, kuras darbība vērsta uz labas izglītības nodrošinājumu jauniešiem neatkarīgi no to vecāku sociālā un mantiskā stāvokļa, tautības, rases, reliģiskās pārliecības. **Sogad ir divas stipendijas 2002/2004 mācību gadam UWC koledžās - Norvēģijā un Itālijā. Katras stipendijas aptuvenā vērtība ir ap 60 tūkstoši ASV dolāru.**

Līdz šim Latvijas jauniešu izglītībai UWC koledžās ieguldīts vairāk nekā viens miljons ASV dolāru. Pastāv UWC Starptautiskais birojs Londonā, 10 bāzes koledžās dažādās pasaules valstīs, kā arī plaši izplatīts Nacionālo komiteju tīkls, kas koordinē UWC darbu atsevišķās valstīs, veic kandidātu atlasīšanu, organizatorisko darbu un UWC ideju popularizēšanu. Nacionālo komiteju darbība ir brīvprātīga un nekomerciāla.

Jaunieši UWC Koledžās apgūst Starptautiskā bakalaura (International Baccalaureate) programmu, kas ir atzīta vairāk nekā 90 valstīs, arī Latvijā. Papildus akadēmiskajai programmai koledžās piedāvā plašas iespējas dažādām sporta un kultūras aktivitātēm, kā arī sabiedriskajam darbam.

Latvijā UWC kustība darbojas desmit gadus. Katru gadu tiek izsludināts konkurss par bezmaksas ceļazīmju iegūšanu mācībām kādā no UWC koledžām. Pateicoties organizācijas darbībai, 40 jaunieši no visas Latvijas ir dzīvojuši un mācījušies UWC koledžās Norvēģijā, Itālijā, Lielbritānijā, Kanādā, ASV, Honkongā un Indijā, piedalījušies UWC vasaras nometnēs Lietuvā, Latvijā un Norvēģijā.

Nu pienācis laiks izsludināt konkursu par tiesībām izmantot nākamo divu gadu ceļazīmes. Nepieciešamo ilustratīvo materiālu, kā arī papildu informāciju par šo konkursu un UWC kustību Latvijā kopumā jūs varat saņemt pa tālruni 6701865 (Zane Linde), kā arī mūsu web lapā: www.abc.lv/uwc.

INA AVOTE

AABS BROWN BAG LECTURES

Lectures in this series are free and open to the public. Bring your lunch, sit back and take part in these informal lunch-hour talks. The topics range widely and reflect the research interests of the guest speakers. The typical presentation consists of a 30 - 40 minute illustrated talk followed by a question and discussion session

AABS BROWN BAG LECTURES

Chairman: Edgars Kariks
M. Mus (Adelaide)

Wednesdays
12.10 - 13.00
AABS Baltic Office
University of Latvia
Room 240
Raina bulv. 19

13 March
PROJECT "PASAKA" -
WHAT DOES IT MEAN TO
BE A LATVIAN?

Māra Pelēce - Masters graduate: School of Arts Institute of Chicago

Fulbright Fellow Latvia
2000 - 2001

20 March
RUSSIAN BUSINESS ELITE IN RUSSIA'S BALTIC POLICY

Andris Sprūds - PhD candidate: European Integration Institute

stitute

Rīga Stradins University
27 March

SCANDINAVIAN INFLUENCES IN CHRISTIAN ART OF THE 12th CENTURY

Biruta Flood - Art Historian. Graduate: Monash University (Melbourne)

3 April
ARTS ADMINISTRATION AND ITS POTENTIAL IN LATVIA

With special interest towards the arts of Opera and Ballet

Astra Irmeja - Educational Projects Coordinator and PA to the General Manager

Latvian National Opera; Graduate: University of Latvia

10 April
THE END OF THE MYTH: THE DANGER OF HAVING YOUR DREAMS COME TRUE

(Identity and Alienation issues in Baltic Exiles)

Arthur Cropley - Emeritus Professor of Psychology, University of Hamburg

Acting Director: AABS Baltic Office 2001

17 April
INTRODUCING AGENT-BASED COMPUTATIONAL ECONOMICS

A novel approach to problem solving in social science and economics

Romāns Pāncs - Final year BA (Econ) student at University of Latvia

Research Assistant - Center for European and Transition Studies (LU)

24 April
SOCIAL ASPECTS OF COMPUTER GAMES AND PLAYING. POSSIBILITIES FOR SOCIOLOGICAL RESEARCH

Maija Andersone - Masters student: Department of Sociology, University of Latvia

AABS Saltups Fellow 2002

8 May
FROM THE PERSPECTIVE OF THE AUSTRALIAN LATVIAN MEDIA

Valda Liepiņa - Masters graduate in Education, University of Sydney

15 May
BALTIC STUDIES AS A SCHOLARLY DISCOURSE: DO WE SPEAK THE SAME LANGUAGE?

Valters Nollendorfs - Emeritus Professor, University of Wisconsin - Madison

Chairman of the Executive Council - Occupation Museum of Latvia

Former Director: AABS Baltic Office

The AABS Brown Bag Lecture Series: an invited faculty member or graduate student gives a lecture, informal talk, or brief presentation on his or her current research. This series is an opportunity for interested scholars to get together to discuss, in an informal setting, issues and problems in one's area of research, to present current papers or drafts of work in progress, or to present planning-stage work and ideas for prospective research. The emphasis is on informality and participants are welcome to bring sandwiches for lunch as this is a traditional lunch-break time. The presentations will take place at the University of Latvia, in the AABS seminar room which has seating capacity for ~ 20 - 25 people.

SPONSORED BY: THE ASSOCIATION FOR THE ADVANCEMENT OF BALTIC STUDIES

Advance Bookings - 7034 424; aabs@lanet.lv; www.balticstudies-aabs.lanet.lv

jāņem vērā

Saudzēsim acis!

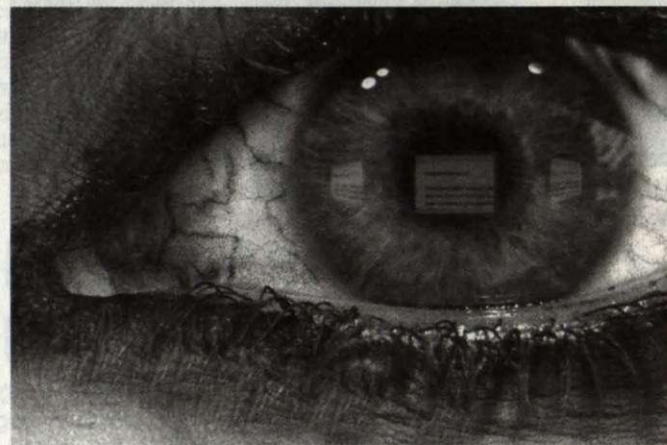
Pēdējos gados strauji pieaug datoru lietotāju skaits. Datoru izmanto ne tikai darbā, bet arī brīvajā laikā un strādājot mājās. Jauno tehnoloģiju attīstība un pakalpojumu pieejamība (portatīvie datori, internets, datorspēles u. c.) veicina plašāku datorizāciju, un cilvēki pie monitora pavada arvien vairāk laika.

Strādājot ar datoru, vislielākā slodze ir tieši acīm, ar to arī ir saistītas biežākās datorlietotāju sūdzības. Tipiskākā no tām ir redzes diskomforts, kas izpaužas kā acu graušana, asarošana, acis ātri nogurst, bieži ir apsārtušas, sāp, ir jūtamas pārējo redzes asuma izmaiņas. Šie simptomi parasti ir viegli vai vidēji izteikti un pastiprinās darba dienas beigās. Medicīnā to sauc par sauso aci jeb stāvokli, kad acs netiek pietiekami mitrināta ar asarām. Viens no sausās acs riska faktoriem ir darbs ar lielu redzes slodzi. Diezgan droši var apgalvot, ka ar šo problēmu ir saskāries gandrīz ikviens cilvēks, strādājot pie datora vai skatoties televīzijā.

Cilvēka acs ir pārklāta ar plānu (0,001 mm) asaru plēvīti, kas tiek atjaunota pēc katras

mirksnīnāšanas. Parasti cilvēks mirksnina acis līdz 22 reizēm minūtē, bet, strādājot pie datora vai citu darbu, kas prasa lielāku redzes piepūli un koncentrēšanos, - apmēram trīs reizes retāk. Tādēļ acis netiek pietiekami mitrinātas un rodas kairinājums. Jauniem cilvēkiem tipisks sausās acs simptoms ir asarošana. Tas skaidrojams kā reflektora atbildes reakcija uz kairinājumu, bet šajā gadījumā izdalītās asaras nedarbojas pilnvērtīgi, jo izdalās no citiem asaru dziedzeriem. Neārstēta sausā acs pazemina acs aizsargspējas pret citām acu slimībām - alerģiskiem, infekcioziem iekaisumiem. Kā maņu orgāni acis nodrošina ne tikai cilvēka redzi. Reflektori ietekmē arī nervu sistēmu un atsevišķu hormonu izdalīšanos, tāpēc redzes pārslodze var būt par iemeslu vispārējiem simptomiem (nogurumam, nervozitātei, galvassāpēm). Izņemot gadījumus, kad acis tiešām ir nopietni slimas, darbs pie datora vai televīzijas skatīšanās nevar būt par redzes pasliktināšanās iemeslu.

Sausās acs medikamentoza ārstēšana jāuzsāk, ja simptomi ir traucējoši un rada redzes diskomfortu. Ārstēšanu sāk ar tā

saucamajām mākslīgajām asarām - acu pilieniem, kuru sastāvs atkarībā no kvalitātes ir maksimāli tuvs asaru sastāvam.

Mākslīgās asaras novērš sausās acs simptomus, atjaunojot asaru pilnvērtīgu iedarbību. Mākslīgo asaru iegādei nav nepieciešama ārsta recepte. Mēreni izteiktu sūdzību gadījumā šo medikamentu iesaka lietot pēc nepieciešamības, piemēram, tikai darba laikā.

Ja cilvēks savā darba vietā strādā pie datora, darba devējam ir jānodrošina strādājošo obligātās veselības pārbaudes MK noteikumu noteiktajā kārtībā (MK 04.03.1997. noteikumi Nr. 86., 1. pielikums "Paaugstināts redzes paspīdinājums"

un "Fiziskās pārslodzes"). Redzes pārbaudes jāveic tiem darbiniekiem, kuri pie displeja strādā vismaz divas stundas dienā vai kopumā vismaz desmit stundas nedēļā. Veselības pārbaudes, kas saistītas ar fiziskajām pārslodzēm, jāveic tiem darbiniekiem, kuru darba uzdevums ir saistīts ar pastāvīgu, intensīvu datu ievadišanu visās darba dienas laikā. Ja darbinieks ir pakļauts vēl citiem kaitīgiem faktoriem, darba devējam ir jānodrošina šiem faktoriem atbilstošas veselības pārbaudes.

LINDA KALNIŅA

Cik gadus vecu bērnu mātei var atņemt?

◀ 1. lpp.

slodzījumu vietu nodaļas darbības pamatprincipus, mērķus un uzdevumus, t. sk. noteikt, kāda vecuma bērni var uzturēties šajā nodaļā, nav Labklājības ministrijas kompetences jautājums, lai rastu Jūs interesējošā jautājuma skaidrojumu, iesakām Jums griezties Tieslietu ministrijā.”

LU docentam Valdim Folkmanim šķiet absurdi, ka vispār var uzdot jautājumu: “Cik gadus vecu bērnu mātei var atņemt?” Vai tie ir četri gadi vai cits vecums, ņemot vērā, ka sievietes, kuras jau izcieš sodu un kurām mātes tiesības nav atņemtas, ir tiesīgas būt kopā ar savu bērnu un vēlas būt labas mātes. Publicējam fragmentu no LU docenta V. Folkmaņa vēstules D. Lūka kungam:

“Iepazinot ar jūsu vēstuli Nr. 25-3/76 un lūgumu sniegt manu viedokli par atsevišķiem jautājumiem, kas aktualizējušies, izstrādājot noteikumu projektu “Par bērna uzturēšanos kopā ar notiesāto vai apcietināto māti ieslodzījuma vietā.”

Ar reālo situāciju Ilguciema cietuma bērnu namā iepazīnos, izstrādājot un īstenojot projektu “Par mātes un bērna sociālās un veselības aprūpes uzlabošanu Ilguciema cietuma bērnu namā”, kuru akceptēja un finansēja Sorosa fonds.

Projekta galvenais mērķis bija cietuma bērnu nama bērnu sociālās, komunikatīvās un psihomotorās attīstības veicināšana, izveidojot un nostiprinot mātes un bērna attiecības izolētā vidē un radot priekšnoteikumu sekmīgam postpenitenciārajam modelim - mātes un bērna integrācijai ģimenē un

sabiedrībā pēc soda izciešanas. Bērnu namā strādājām ar mātēm un bērniem, bet ar bērniem arī LU Sociālās pediatrijas centrā. Projektā tika iesaistīti visi bērni un viņu mātes. Praktiskajā darbā izmantojām mātes un bērna interakcijas, multisensory un Voita terapiju. Bērnu namā pēc Montessori pedagogijas principiem izveidojām bērnu mācību telpu un mātes, kā arī bērnu nama personālu apmācījām strādāt ar bērniem pēc Montessori metodes. Darba gaitā pārliecinājāmies par veikto aktivitāšu efektivitāti bērnu sociālās, komunikatīvās un psihomotorās attīstības jomās. Mātes, praktiski darbojoties ar saviem bērniem Montessori mācību telpā, apguva saskarsmes iemaņas, kas tika ļoti nepieciešamas resocializācijas posmā. Projekta aktivitātes sekmēja visu bērnu attīstību,

īpaši vecumā no 1,5 līdz 5 gadiem - bērna attīstībai sevišķi nozīmīgā, sensiblā fāzē.

Strādājot cietuma bērnu namā, konstatēju, ka laiks, kuru mātes, kas savus bērnus nebaro ar krūti, var pavadīt pie bērniem, ir reglamentēts un šīnī ierobežotajā laikā mātesbērna komunikācija vairāk līdzinājās “ciemom nākšanai un ciemiņa pavadīšanai”. Mātes, rikodamās atbilstoši cietuma reglamentam, nevarēja realizēt mātēm raksturīgās funkcijas, rūpējoties par bērniem, piemēram, ja tie ir slimi, ja tiem ir caurās zeķes utt. Būtībā eksistējošā sistēma nesekmē mātes un bērna socializāciju, kuru nevar apgūt, tikai skatoties vienam uz otru, bet kuras būtiska kompetence ir iespējas praktiski realizēt mātes rūpes par savu bērnu. (..)

Ja vēlamies šo jautājumu risi-

nāt “teorētiski”, ignorējot konkrēto situāciju, varu Jums atbildēt, ka emocionālā trauma, bērnam šķiroties no mātes, būs jebkurā gadījumā - gan divu, gan četru gadu vecumā, taču psihoanalītiķi atzīst, ka agrīnāka trauma atstāj dziļāku un terapeitiski grūtāk labojamu iespaidu. Ja starpministriju darba grupai neizdodas rast humānu risinājumu un bērns tomēr ir jāšķir no mātes, to mazāk ļauni ir darīt 4,5 - 5 gadu vecumā, kad bērns vieglāk un spontānāk spēj veidot kontaktu ar cilvēkiem ārpus tuvinieku loka, un līdz ar to mazāk cietīs viņa attīstība.”

Aicinām arī citus akadēmiskās saimes pārstāvjus aktīvi iesaistīties šajā diskusijā.

Materiālu sagatavoja
MĀRA SADOVSKA

sarunas divatā

Bet kā ir ar pašcieņu?

Cienīt citus mums tiek mācīts jau no bērna kājas. Bet kā ir ar pašcieņu? Sevis vērtējums ir ļoti svarīgs komponents veiksmīgas personības izveidē. Pašcieņa ir personības vērtējums par sevi, savām iespējām, īpašībām un vietu sabiedrībā.

Pašcieņa, pašvērtība ir katram no mums. Ar to saprotam vērtējumu, domu, izpratni par sevi: vai es sevi uzskatu par cieņas, uzmanības un mīlestības vērtu neatkarīgi no tiem rezultātiem un panākumiem, kurus pašreizējā brīdī esmu sasniegjis. Tas, kā sevi novērtējam, nosaka mūsu uzvedību, grūtību pārvarēšanas spējas un paškontroli.

Neviens nepiedzimst ar negatīvu priekšstatu par sevi - tāds var izveidoties tikai dzīves laikā. To, ar kādu tēlu bērns sevi vēlāk saistīs, kā vērtēs, lielā mērā nosaka sūtījumi - signāli, kas nāk no vecākiem, no citiem pieaugušajiem - tā uzskata “Psihiatrijas prakses” psiholoģe Ginta Teivāne. Bērns šos signālus tulko pats, no apkārtējās pasaules viņš atlasīs visu, kas apstiprinās vecāku sūtījumus. Tādēļ šiem signāliem jābūt pietiekami skaidriem, noteiktiem un saprotamiem. Un, protams, arī tādiem, kas nepazemo, bet iedrošina. Var uzskatīt, ka pašcieņa tiek iemācīta. Tie, kuriem ir stingri noteikta attieksme pašiem pret sevi, ir spējīgi izcelt to arī citos, jo paši ir pašpaļāvīgāki. G. Teivāne uzskata, ka pieaugušais (vecāki, skolotājs) ar augstu pašcieņas līmeni ir spējīgs un iedarbīgs modelis bērnam.

Līdz četru gadu vecumam bērnam ir svarīgi sajūst ne tikai vecāku mīlestību, bet arī uzzināt, ko no viņa grib sagaidīt. Tas nozīmē, ka bērnam jāmācās sevi kontrolēt un disciplinēt.

Pašcieņas veidošanā un attīstībā izdalāmas piecas pakāpes.

Drošība ir pirmais pašcieņas veicināšanas priekšnosacījums un nepieciešamība. Tā sevi ietver stipru pārliecību, kas saistīta ar komforta un drošības izjūtām. Drošība ir cilvēka zināšanas par to, kas no viņa tiek gaidīts, kā arī paļaušanās uz citiem cilvēkiem un situācijām, izprotot noteikumus un ierobežojumus. Lai bērnam stiprinātu drošību, ir jāveido uzticības pilnas attiecības, saprātīgi ierobežojumi un noteikumi, kas

ras uzslavām, īpaši ja dzirdējis tās līdz desmit gadu vecumam.

Trešā pakāpe ir piederības, pieņemšanas un radniecības izjūtas, kas svarīgas sevišķi tajās attiecībās, kas cilvēkam ir nozīmīgas. Tās ir atziņas un pozitīvas novērtēšanas izjūtas, ko citi ievēro un respektē. Lai bērnam veidotu piederības funkciju, pieaugušajiem viņš jāiesaista dažādās grupās, jāpalielina viņa izpratne un prasme draudzības veidošanā, jāiedrošina, jāveicina vienaudžu savstarpējā atzinība un atbalsts, kā arī jāsaģādā iespējas atklāt citu intereses, spējas, unikalitāti. Bērna attiecības ar kādu no ģimenes locekļiem, klasesbiedriem, vienaudžiem, paziņām vai draugiem ir piederības izjūtas potenciāls iesākums. Bērns, kurš jūtas labi savās sociālajās

“Līdz četru gadu vecumam bērnam ir svarīgi sajūst ne tikai vecāku mīlestību, bet arī uzzināt, ko no viņa grib sagaidīt.”

tiek konsekventi ievēroti, kā arī jārada pozitīva un gādīga apkārtējā vide.

Otra pakāpe ir paštēls jeb “es” tēls. Ar to saprotama individualitātes izjūta, kas veidojas, iegūstot informāciju par sevi, ietverot precīzu un reālu savu lomu, rakstura un fizisko īpašību pašaprakstu. Lai veiksmīgi veidotu bērna paštēlu, jāveicina apziņa par viņa unikalitāti.

Ja vecāki ir atvērti, viņi saprot, ka paslavēt bērnu nozīmē dot viņam labo. Bērns labi atve-

piedzēs, parasti izjūt sevis akceptēšanu un vienotību ar citiem, var uzsākt un uzturēt draudzību, sadarboties un dalīties ar citiem.

Ceturrtā pakāpe ir motivācijas un dzīves mērķa izjūta, pašā spēka un pārliecības izjūtu iegūšana, nosakot reālus un sasniedzamus mērķus, uzņemoties atbildību par lēmumiem un sekām. Lai bērnam veiksmīgi attīstītu mērķa funkcijas, ir jāvairo viņa spējas izlemt, meklēt alternatīvas un

Foto: ILZE BRINKMANE

identificēt sekas, jāpalīdz pārskatīt tagadnes un pagātnes darbību un uzvedību, kā arī jāmāca, kā pakāpeniski un sekmīgi sasniegt mērķi. Bērni ar spēcīgu mērķa izjūtu spēj uzņemties iniciatīvu, atbildību par savu darbību un uzvedību, meklēt alternatīvas problēmu risināšanā un novērtēt sevi saskaņā ar iespējamajām darbībām.

Piektā un pēdējā pakāpe pašcieņas veidošanā un attīstībā ir kompetence jeb sekmju, panākumu un sasniegumu izjūta par lietām, ko bērns uzskata par svarīgām un vērtīgām. Tā ir savu spēju un vajību jeb ierobežojumu apzināšanās. Kompetenci var veicināt šādi: sagādājot iespējas, lai palielinātu bērna apzināšanos par savu kompetenci un spējām, mācot bērnu, kā fiksēt un novērtēt savas sekmes, nodrošinot atgriezenisko saiti, kā akceptēt vajības un ierobežojumus, kā mācīties no savām kļūdām un galu galā - mācot, cik svarīgi ir sevi paslavēt, lai sa-

snieltu panākumus.

Veiksmīga pieredze par savām sekmēm dod sava spējuma izpratni, gatavību uzņemties risku, dalīties savos uzskatos un idejās ar citiem. Sekmes ir jāgūst no pieredzes, ko bērns redz kā sev vērtīgu un nozīmīgu. Indivīds, kurš jūtas kompetents, ne tikai apzinās savu iekšējo spēku, bet arī spēj akceptēt savas vajības. Neveiksmes un neizdošanās nav noteicošais, bet kļūdas tiek uzskatītas par vērtīgiem darbarīkiem.

Pašcieņu, pašvērtību var salīdzināt ar īpašu asinsvadu mūsu, kurš vairāk vai mazāk ir piepildīts vai iztukšots. Par to, kā šis asinsvads piepildās, atbildīgi ir vecāki, pieaugušie un sabiedrība, kurā bērns dzīvo. Kad cilvēkam viss izdodas, viņš jūt lielu enerģiju, nešaubās par pasaules saprātīgumu, tic sev un cilvēkiem nevis ar prātu, bet sirdi - var teikt, ka viņam ir augsta pašcieņa.

LINDA KALNIŅA

Biežāk uzdotie jautājumi par C daļas kursiem...

Kuri no kursiem uzskatāmi par C daļas kursiem?

Visas LU studiju programmas sastāv no trim daļām:

* A daļas jeb obligātās daļas kursiem, kas ietilpst studentu izvēlētajā studiju programmā;

* B daļas jeb obligātās izvēles daļas kursiem, kuri tiek piedāvāti studentu izvēlētajā studiju programmas ietvaros (pārsvarā nozaru);

* C daļas jeb brīvās izvēles daļas kursiem, kuros ietilpst fakultātes piedāvātie C daļas kursi, kuri, kas nav iekļauti nevienā LU studiju programmā (pieteikšanās Studiju padomnieku centrā), kā arī jebkuras citas LU fakultātes piedāvātās studiju programmas A vai B daļas kursi. Tas nozīmē, ka, piemēram, Ekonomikas un vadības fakultātes studentiem Ķīmijas fakultātes A un B daļas kursi ir C daļas kursi, bet Ķīmijas fakultātes studentiem Ekonomikas un vadības fakultātes A un B daļas kursi ir C daļas kursi.

Kāpēc nepieciešami C daļas kursi? C daļas kursi ir papildu iespēja izvēlēties kaut ko īpašu un kārotu no tā, kas nav iekļauts izvēlētajā studiju programmā. Tā ir iespēja paplašināt savu redzesloku un apgūt to, kas vēlāk var būt vajadzīgs un noderīgs.

Vai C daļas kursu izvēle ir obligāta? Jā, C daļas kursu izvēle ir obligāta. Pie tam, izvēloties C daļas kursus, studentam ir jāsavāc noteikts kredītpunktu skaits, kuru pārsniegt nebūtu vēlams. Kāpēc? Tā iemesli ir saistīti ar studentam apmaksāto nodarbinātību apjomu, kā arī ar pēc tam iegūto diploma atzīšanu ārvalstīs. Piemēram, ja kredītpunktu skaits pārsniedz noteikto, ārvalstu universitātem nereti rodas bažas par to, kā tas ir iespējams, jo kredītpunkti taču ir studenta darba apjoms. Ja students ir savācis vairāk nekā noteikto kredītpunktu skaitu, tad iznāk, ka viņš ir ja ne gluži pārcilvēks, tad cilvēks, kas savas zināšanas, iespējams, ir apguvis nepilnvērtīgi. Šādos gadījumos pastāv iespēja, ka diplomu var pat anulēt.

Kā pieteikties uz C daļas kursiem? Pieteikšanās uz C daļas kursiem notiek reģistrācijas nedēļas laikā (pirms katra semestra sākuma). Reģistrēties kursiem var: savā fakultātē pie attiecīgās programmas lietveža (ja izvēlēto kursu piedāvā tā pati fakultāte, kurā jūs studējat), Studiju padomnieku centrā (ja izvēlētais kurss nav iekļauts nevienā no LU studiju programmām), fakultātē, kādā kādā no savām studiju programmām piedāvā jūsu izvēlēto kursu (vērsoties pie programmas lietveža).

Vai var atteikties no C daļas kursiem? Jā, var. Taču tas ir jāizdara pirmo trīs notikušo nodarbinātību laikā. Par savu lēmumu ir obligāti jāinformē cilvēks, pie kura jūs reģistrējāties - attiecīgi studiju padomnieks vai programmas lietvežs.

Kur meklēt informāciju par C daļas kursiem? Informāciju par C daļas kursiem var iegūt attiecīgajās LU fakultātēs, LU interneta lapā <http://www.lu.lv> (Uzmanību! Zem sadaļas LUIS var atrast visu LU atrodamo kursu sarakstu un īsus aprakstus), kā arī Studiju padomnieku centrā (Raina bulvārī 19, 127. un 128. telpā).

Uzmanību!!! Neatlieciet C daļas kursu izvēli uz pēdējo brīdi (vēl sliktāk - uz pēdējo studiju gadu)! Centieties plānot savu laiku un slodzi un neizvēlieties neskaitāmus kursus, kurus diez vai pagūsiet apmeklēt. Jau laicīgi saskaņojiet C daļas kursu norisi ar savu lekciju plānu! Atcerieties, ka C daļas kursi ir iespēja apgūt zināšanas, kas noderēs ne tikai konkrētajā brīdī, bet arī kursa darba izstrādē, nākotnes karjerā un savas dzīves dažādošanā.

Izsaku pateicību Studiju padomnieku centram par sadarbību!

ILZE PRŪSE

Vai sociālais darbs ir tas, par ko mēs

Katram Latvijas Universitātes (LU) studentam papildus sevis izvēlētajās studiju programmas kursiem C daļas ietvaros ir iespēja izvēlēties un apgūt jebkuras citas LU studiju programmas kursu. Tā kā nereti C daļas kursu izvēle studentiem sagādā zināmas grūtības, šajā rubrikā turpmāk cenšimies jūs informēt par, mūsu prāt, interesantākajiem un ekstravaganantākajiem LU fakultātes atrodamiem kursiem, kā arī par jautājumiem, kas saistīti ar C daļas kursu izvēli.

Sociālo zinātņu fakultātē (Lomonosova ielā 1) tiek piedāvātas ļoti dažādas studiju programmas, to skaitā arī **Sociālā darba profesionālā programma** (kopš 1992. gada), kas ir akreditēta līdz pat 2004. gadam.

Uzmanību! Šī ir otrā līmeņa profesionālā programma. Tas nozīmē, ka pēc tās beigšanas studentiem ir tādas pašas tiesības kā bakalauram akadēmiskajā programmā, respektīvi, tās beidzēji var stāties maģistrantūrā tāpat kā bakalauri. Jūs jautāsi, kāda gan atšķirība? Tāda, ka profesionālās programmas, tai skaitā arī šī, ir vairāk orientētas uz dažādām praktiskām aktivitātēm, bet akadēmiskās - uz zināšanu teorētisku apgušanu.

Šī profesionālā programma ir samērā specifiska, taču, nenoliedzami, katrs tajā var atrast kaut ko īpašu, domātu tieši sev.

"Tā ir iespēja palīdzēt. Tā ir iespēja dot kaut ko citiem!" (Taņa, 3. kurss)

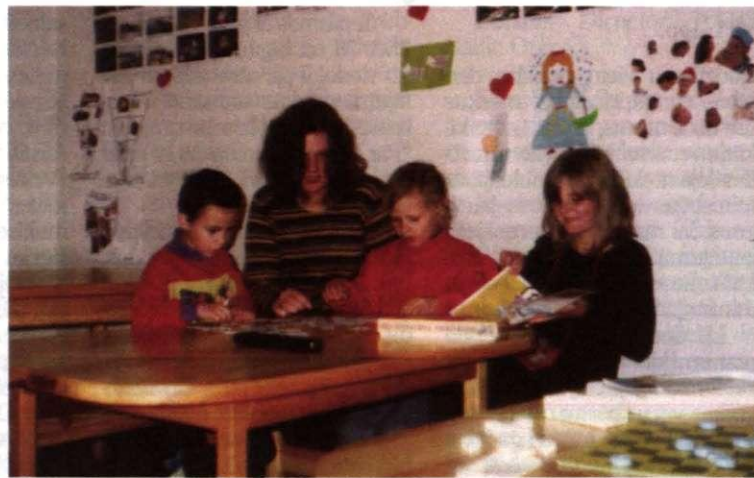
Mācību darbā lielākoties tiek lietotas dažādas interaktīvās metodes, mazāk lasītas lekcijas. Tiek apskatīti konkrēti sociālie gadījumi, veikta to analīze. Ir daudz grupu darbu. Tiek izmantoti projektu darbi. Zināšanas studentiem tiek dotas praktisku prasmju veidā - saskarsmes prasmes, gadījumu analīzes prasmes u. tml.

Viens no interesantākajiem programmas ietvaros piedāvātajiem kursiem ir **Krīzes psiholoģija**, kurā studenti tiek iepazīstināti ar teorijām par krīzi, krīzes veidiem, cilvēku reakcijām krīzes situācijās un palīdzību tajās.

Kursa apjoms ir 32 stundas (divi kredītpunkti), to skaitā 20 lekcijas un 12 semināri/praktiskās nodarbinātības. Lai iegūtu kredītpunktu, ir svarīgs gan lekciju apmeklējums, gan arī referāts kursa beigās. Kursu lasa pasniedzēja Ieva Bite (krīzes centra "Skalbes" vadītāja).

Kursa teorētiskajā daļā tiek aplūkotas tādas tēmas kā krīzes pazīmes un veidi, krīzes vadība un intervences modeļi, glābšanas triestūris, pašpalīdzība, pašnāvības, dažādas atkarības (alkoholisms, narkomānija, līdzatkarība), krīzi izraisošas situācijas un palīdzība tajās.

Izdevīgi ir tas, ka, lai pieteiktos uz šo kursu, nav nepieciešamas nekādas priekšzināšanas, un tie, kas ir nolēmuši nodarbinātību apmeklēt, uz

tām var pierakstīties reģistrācijas nedēļas laikā (pirms rudens un pavasara semestriem), Sociālo zinātņu fakultātes Socioloģijas nodaļā pie studiju programmas lietveža.

Kurss **Cilvēktiesības** ietilpst tajā pašā studiju programmā, taču, manuprāt, ir pilnīgi savādāks. Tā mērķis - sniegt sapratni par to, kādas cilvēktiesību normas un principi ietekmē sociālo sfēru. Balstoties uz nacionālajiem un starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem, izskaidrot sociālā darba cilvēktiesību dimensiju, īpašu uzmanību veltot studentu prasmei identificēt un risināt cilvēktiesību problēmas praktiskajā darbā.

Kursa apjoms ir 32 stundas (divi kredītpunkti), to skaitā 22 lekcijas

vērtībām -, kā arī veicināt izpratnes veidošanos par sociālā darba rašanos, tā vēsturi un saistību ar reliģisko ētiku, būtiskākajām sociālajām vērtībām un pāreju uz mūsdienu industriālo sabiedrību.

Teorētiskais materiāls ietver tādas tēmas kā cilvēka, dzīves un dzīvības vērtība, sociālās pārmaiņas un sociālā darba normas, normu modeļi dažādās konfesijās, sociālā darba kultūrvēsturiskie un reliģiskie aspekti, jaunākās tendences sociālā darba vērtību un normu izpratnē.

Šo kursu veido 24 lekcijas un astoņi semināri - kopā 32 stundas (divi kredītpunkti). Pasniedzēja - Dagnāra Beitnere.

Lekciju un semināru apmeklēšana ir obligāta, taču, lai iegūtu kredītpunktu, ar to vien nepietiek - tiek prasīta arī aktīva līdzdarbošanās semināru nodarbinātības, izstrādāta eseja par vienu no izraudzītajām tēmām un šīs tēmas prezentācija, kā arī rakstisks eksāmens.

Lai apgūtu šo kursu, priekšzināšanas nav nepieciešamas un pieteikšanās ir tāda pati kā abos iepriekš minētajosursos.

Ik gadu Sociālā darba profesionālajā programmā tiek uzņemti 40 studenti (15 budžeta un 25 maksas), un ik gadu to absolvē ~ 30 studenti. Par ko kļūst šīs programmas beidzēji? Par kvalificētiem sociālajiem darbiniekiem, kas strādā gandrīz visur - sākot ar sociālās palīdzības dienestiem, slimnīcām, skolām (mikrolīmenis) un beidzot ar vietējām pašvaldībām un Labklājības ministriju (makrolīmenis). Interesanti, ka saskaņā ar statistikas datiem tikai 9% no tiem cilvēkiem, kas pašlaik strādā sociālajā jomā, ir ieguvuši sociālo izglītību. Kā atzīst lekt. Dzintra Ozola, pretēji Latvijas darba tirgū vērojamojam drūmajam tendencēm sociālie darbinieki vēl joprojām ir ļoti pieprasīta profesija, un vakanču esot samērā daudz.

Īsi par sociālajiem darbiniekiem

Kas tad īsti ir sociālais darbinieks? Tas ir cilvēks, kurš palīdz klientam tikt galā ar sociālajām problēmām jeb atgūt to, ko sauc par sociālo funkcionēšanu. Ar terminu 'klients' šeit saprot kā individu, tā ģimeni, grupu vai arī sabiedrību kopumā. Sociālais darbs ir darbs ar ļoti dažādām klientu grupām, piemē-

7. lpp. ▶

to uzskatām?

◀ 6. lpp.

ram, bērniem, veciem ļaudim, cilvēkiem, kas ir atkarīgi no dažādām vielām, bezpajumtniekiem, soda izciešanas vietās nonākušajiem u. c.

Pasniedzēju domas

"Manuprāt, šī programma ir ļoti labi izveidota un atbilst visiem standartiem. Es domāju, ka šī ir ļoti vajadzīga profesija, bet nekad nebūs tā prestižākā. Taču man šķiet, ka tie cilvēki, kuri šo programmu izvēlas, to nenožēlo." (Programmas direktore v. i. lekt. Dzintra Ozola).

Studentu viedoklis

"So kursu izvēlējos, jo biju par to dzirdējusi atsauksmes. Tas ir darbs ar cilvēkiem, un tas mani saista.

Man patīk tas, kā mums pasniedz lekcijas. Ir diezgan daudz grupu darba, kas māca strādāt komandā, un daudz individuālā darba, kas māca organizēt, plānot savu laiku.

Grūtākais ir tas, ka ir problēmas ar kopēšanu, daudz jālasa (pārsvarā angļiski). Noderīgi ir tas, ka māca runāt, izteikties. Savu izvēli es nenožēloju." (Taņa, 3. kurss)

"So kursu es izvēlējos diezgan mistiski. Darbojos nevalstiskā organizācijā un man likās, ka tas varētu būt tas, ko es gribētu darīt. Tā nu es gāju un iestājos... Pēc diviem gadiem izdomāju, ka tas varbūt nav isti tas, ko es gribu. Tagad, kad esmu atgriezies, viss ir kā ir mainījies. Tagad šis priekšmets ir saistīts ar reālo situāciju, to, kas notiek reālajā dzīvē. Daudz jauna ir pielikts klāt un daudz kas noņemts nost.

Liels pluss ir tas, ka šeit ir prakses." (Renārs, 3. kurss (ar gada pārtraukumu))

"Iestājos šeit, jo man patīk darbs ar cilvēkiem. Man patīk tas, ka tagad ir mainījusies programma, tā ir kļuvusi vispusīgāka un saskaņotāka ar dzīvi. Nav tikai teorija, kā tas bija sākumā. Man patīk! Tiešām interesanti!" (Agnese, 3. kurss)

Kur meklēt sīkāku informāciju?

- Zvanot uz Sociālo zinātņu fakultāti - 7089860;
- Rakstot e-mailus: sociol@latnet.lv;
- Izpētot Sociālo zinātņu fakultātes Web lapu www.lu.lv/szf/soci_nod.html

ILZE PRŪSE

Mēs tev palīdzēsim, bērns!

15. un 16. februārī LU Medicīnas fakultātes Sociālās pediatrijas centrā notika starptautiskā konference "Iekļaujošās izglītības atbalsta komandu filis: efektīva sadarbības un atbalsta struktūra." Uz to bija ieradusies pārstāvji no Zviedrijas - pedagogi KARĪNA GŪTMANE un KARLS ERIKS ANDERSONS, kā arī Lietuvas, Igaunijas un Latvijas speciālisti, kuru darbības lokā ir bērni ar īpašām vajadzībām.

Konferences dalībniekus uzrunāja LU Medicīnas fakultātes prodekāne, profesore Ingrīda Rumba. Viņa pastāstīja par to, ka fakultāte augstskolā ir atjaunota pirms trim gadiem un šobrīd tajā ir 500 studentu - topošie terapeiti, māsas, farmaceiti. Sociālās pediatrijas centru Ingrīda Rumba redz kā labu bāzi kontaktiem starp dažādiem reģioniem Baltijā, Zviedrijā un citās valstīs. Jau šobrīd LU Medicīnas fakultātei ir laba sadarbība ar Karolinskas institūtu, Astrīdas Lindgrēnas slimnīcu Zviedrijā, kā arī ar Lietuvas un Igaunijas augstskolām. Profesore uzsvēra, ka šī konference dod lielisku iespēju apmainīties ar pieredzi, un vēlēja veiksmi tās darbā.

Starptautiskās konferences organizatore bija Anna Remese. Viņa pastāstīja, kā radusies doma veidot šo pasākumu.

Pēc profesijas esmu skolotāja

A. R.: - Skolā esmu nostrādājusi 32 gadus. Šobrīd darbojos Tukuma Nevalstisko organizāciju centrā. Veidoju projektus, kuru tēma ir saistīta ar bērnu sociālajām vajadzībām, konkrēti - izglītības aspektā, kā arī rehabilitējošajās sfērās. Vasarā bija projekti par vasaras nometnēm, bija dažādas ekskursijas pa Latviju.

Sis ir viens no lielākajiem starptautiskā līmeņa projektiem. Tas aptver vairākas Latvijas institūcijas, un šis ir jau trešais gads projekta ietvaros. Sadarbības partneris ir Zviedrijas *Brücke Östergårdsscholan* ārstnieciski rehabilitējošais un izglītojošais centrs. Projekta finansētājs ir Zviedru institūts Stokholmā, Visbijas programma. Mērķgrupa - pieaugušie izglītība. Tostarp skolotāji, mediķi, psihologi, sociālie darbinieki. Cilvēki, kuri kontaktējas ar bērnu, kam ir speciālās vajadzības.

Projekts sastāv no vairākiem soļiem. Pirmais bija desmit Latvijas speciālistu brauciens uz Gēteborgas *Brücke Östergårdsscholan* centru. Veselu nedēļu bija iespēja vērot tā darbu. Vārēja apmeklēt arī vairākas skolas un redzēt, kā notiek bērnu ar speciālām vajadzībām integrēšana.

Otrais solis bija 2001. gada maijā, kad desmit pārstāvji no

Gēteborgas - gan skolotāji, gan psihologi, gan sociālie darbinieki atbrauca uz Latviju un nedēļas laikā apzināja, kā mūsu valstī dzīvo bērni ar speciālajām vajadzībām un kā ir uzsāks iekļaujošās izglītības process. Viņiem bija iespēja apmeklēt privātskolu "Patnis", Dzirciema speciālo skolu, kur dzīvo 60 bez vecāku aprūpes palikuši bērni. Viesi apciemoja arī LU Medicīnas fakultāti, Sociālās pediatrijas centru, tikās ar Rīgas domes pārstāvjiem, Universitātes darbiniekiem, devās uz lauku rajoniem.

Trešais solis bija iecere dalīties pieredzē par iekļaujošās izglītības ieviešanu gan Lietuvā,

pediatrijas aizsākumu Latvijā. Svarīgi ir arī tas, ka Sociālās pediatrijas centra paspārnē tiek rīkoti Montessori pedagoģijas kursi un Minhenes Sociālās rehabilitācijas centra sertifikātus te jau ir saņēmušas skolotājas no visas Latvijas. Pateicoties šim procesam, jau vairākās Latvijas vietās - Limbažos, Valmierā, Jelgavā, Rūjienā un citur - veidojas analogas struktūras.

Šajā konferencē izvirzījās nākotnes vīzijas

Konferencē uzzinājām, ka lietuvieši un igauņi ir guvuši bērnu ar īpašām va-

Anna Remese

kursus tieši šeit nosauktajos aspektos. Sadarbība varētu veidoties arī ar Gēteborgas un citām universitātēm.

Svarīgi, lai bērni, jaunieši un arī pieaugušie ar speciālajām vajadzībām iemantotu vairāk draugu un domubiedru

Lai viņu dzīvē būtu vairāk priecīgu mirkļu, lai būtu iespēja gan ceļot, gan apmeklēt pasākumus. Šobrīd Latvijā bērniem ar speciālajām vajadzībām apkārt parasti ir ģimene, tuvinieki. Par šiem bērniem rūpējas arī skolotāji, mediķi, sociālie pedagogi, bet draugu un interešu domubiedru viņiem tikpat kā nav.

Viens no Eiropas mērķiem ir bērnu ar speciālajām vajadzībām integrācija parastajās skolās

Kā pastāstīja Karīna Gūtmane, Rietumeiropā šis process ir sācies jau kopš Otrā pasaules kara. Tagad notiek speciālistu dalīšanās pieredzē šajos jautājumos. Bērni ar speciālajām vajadzībām tiek integrēti parastajās skolās, lai pēc tam viņiem būtu labākas iespējas iekļauties sabiedrībā. Katram bērnam ir individuāla pieeja - ar viņu strādā mediķi, logopēdi, sociālie pedagogi. Arī klasēs ar šiem bērniem nodarbojas ne tikai pedagogi, viņiem palīdz arī asistenti. Ir jāredz katra bērna stiprās puses, ne tikai problēmas, un jāvadās pēc tā, kas vajadzīgs bērnam.

Karls Eriks Andersons, cilvēks, kurš šobrīd ir informācijas tehnoloģiju pasniedzējs bērniem ar speciālajām vajadzībām, pastāstīja, ka, piemēram, *Brücke Östergårdsscholan* centrā starp 800 skolēniem 16 ir bērni ar speciālajām vajadzībām.

Lielākoties šiem skolēniem ir smagi kustību traucējumi, un lielākā daļa no viņiem ir invalidu ratiņos sēdoši. Daudziem ir arī dzirdes, redzes vai attīstības traucējumi. Smago kustību traucējumu dēļ skolēniem ir nepieciešama palīdzība gan stundu laikā, gan starpbrīžos, un to

10. lpp. ▶

Kopā ar zviedru kolēģiem - centrā Karīna Gūtmane

gan Igaunijā, gan Latvijā. Lai perspektīvā varētu attīstīt sadarbības tīklu starp Baltijas valstīm, Zviedriju un citām Ziemeļvalstīm.

Zviedri ļoti atzīnīgi novērtēja LU Sociālās pediatrijas centru

Jo tas ietver ir gan zinātni, gan augstu profesionalismu un tajā pašā laikā - kontaktu ar bērnu. Šie kontakti kā stari izstaro pa visu Latviju, jo katru dienu Centrā ierodas cilvēki no dažnedažādiem valsts nostūriem. Tie ir vecāki ar slimiem bērniem, kuriem ir dažādas problēmas. Viņi brauc uz šejieni, lai rastu atbalstu, meklētu palīdzību. Zviedru kolēģi LU Sociālās pediatrijas centrā saskata stabilu, nopietnu sociālās

padzībam rehabilitācijai, izglītošanai un atveseļošanai atbalstu no valsts struktūrām, tādēļ viņiem šis process noris veiksmīgāk.

Zviedru kolēģi savā vizijā saskatīja, ka uz LU Sociālās pediatrijas centra bāzes perspektīvā varētu veidoties arī kvalifikācijas celšanas mācību bāze. Centrā strādā akadēmiskā tipa izglītības darbinieki, ir augsts profesionalisms. Šis aktivitātes notiek Rīgā, Latvijas galvaspilsētā.

Svarīgi ir attīstīt sadarbību Baltijas valstu starpā. Savukārt zviedru kolēģi no savas puses piedāvāja iespēju iegūt papildizglītību, piemēram, *Brücke Östergårdsscholan* centrā. Viņi organizē starptautiska līmeņa

Filozofijas nodaļa Universitātē 20. - 40. gados

(Nobeigums. Sākums "UA" Nr. 11)

Nozīmīgi bija Latvijas Universitātē rīkto piemināšanu vakari tautiskās atmodas darbiniekiem: K. Baronam 1924. gada martā, 1931. gada maijā, 1934. gada 9. martā, 1935. gada oktobrī, 1939. gada martā, Atim Kronvaldam - 1925. gada 23. februārī un 1937. gada aprīlī, J. Alunānam - 1932. gada maijā.

Goda doktora nosaukumus 1924. gadā saņēma K. Kundziņš, I. Bencigers, J. Lautenbahs un K. Balodis. Prof. P. Zālītes 70. dzimšanas diena atzīmēta 1934. gada decembrī. Svinīgi 1937. gada 9. oktobrī Meža kapos atklāja pieminekli prof. J. Lautenbaham: tēlnieka J. Brieža veidots Veļu māti. Nelaiķis profesors Aleksandrs Dauge (1868. g. 22. aug. Saucavas pag. - 1937. g. 11. martā Rīgā) godināts 1937. gada aprīlī, prof. Dr. h. c. J. Kauliņa (dz. 1863. g. 26. nov. Sausnējas pag.) 75. dzimšanas dienu LU atzīmēja 1938. g. 26. novembrī.

Teoloģijas profesora V. Maldoņa (1870. g. 18. jūl. Tirzā - 1941. g. 22. febr. Rīgā) goda promocija norisinājās 1939. gada 4. februārī.

Par ievērojamu notikumu uzskatāmas LU pārstāvju piedalīšanās citu universitāšu jubilejas pasākumos, kas apliecina zinātnisko sadarbību starp LU un citām augstskolām: 1922. gadā Dr. M. Valters piedalījās Padujas universitātes 700. gadadienas atzīmēšanā, 1937. gadā prof. P. Kļūka ticis sūtīts uz Atēnu uni-

versitātes darbības laikā bija sadarbība ar Kultūras fondu (KF), kas izpaudās divos virzienos: zinātnisko darbu izdošanā un prēmēšanā ar KF līdzekļiem un komandējumu pabalstīšanā.

Universitātē pastāvēja īpaši izveidota Starpfakultāšu komiteja lietā par apbalvojumiem ar KF prēmijām. Komisiju pabalstu saņemšanai no ieinteresēto fakultāšu dekāniem izveidoja 1924. gada janvārī, bet no 1924. gada marta Filoloģijas un filozofijas fakultātē darbojās speciāla komisija grāmatu cenzēšanai filozofijā, kur darbojās prof. P. Zālīte un prof. P. Dāle. Kultūras fonda (KF) apbalvojumu komitejā (jeb komisijā) 1927. gadā ievēlēts doc. J. Kauliņš, bet pabalstu piespriešanas komisijā 1928. gadā - prof. P. Dāle.

Fakultātes sēdēs 1927. gadā KF prēmijām vai izdošanai ar KF līdzekļiem recenzēja darbus: V. Frosta "Bekons", R. Jirgena "Eidētiki", Arņa "Latvijas izveidošanās un ētika". Godalgošanai 1929. gadā ieteica prof. V. Frosta

manuskripta "Jauno laiku vēsture - liberālisma un nacionālo kustību laikmets 1795 - 1851" izdošanu. LU atsaucīgi uzņēma Haralda Biezā teoloģijas doktora disertācijas "Biocentrisks domātāju ētisko pamatprincipu kristīgais novērtējums" izdošanu (1939). KF iespējamai prēmēšanai (1939) iesūtīta E. Brastiņa (1892 - miris [?]) grāmatā "Samulsuma pārspēšana", bet tā saņēma noraidošas atsauksmes. Plašu rezonansi periodikā guva V. Reiznieka reliģiskie uzskati - viņa mēģinājums savienot senlatviešu un kristīgo reliģiju. Pēc KF pieprasījuma 1939. gadā LU recenzēja L. Auseja darbu. KF atbalstīja arī A. Krodera darba "Cilvēks un pasaule" izdošanu (1940).

Jau pirmajā Universitātes darbības gadā atzina par vajadzīgu katrā fakultātē piešķirt vienu - divus zinātniskos komandējumus uz ārzemēm. Komandējuma nosacījumi izstrādāti 1924. gadā. Universitātes Padome izstrādāja "Noteikumus par komandējumiem zinātniskā

teikumos bija paredzēts rakstisks un mutisks eksāmens latviešu valodā, ar 1921./1922. m. g. pieļaujot latgaliešu dialektu.

(1901, dz. Eltermane), Gustavs Jurevičs, Moīse Lats (1904), Jānis Siliņš (1896), Kamilla Sūlmane

"Uz buržuāziskās filozofiskās domas attīstību savu ietekmi atstāja plašāku profesionāli filozofisko, vietējo akadēmisko kadru veidošanās, kuri sāka risināt ideālistiskās filozofijas jautājumus jau teorētiski profesionālā līmenī."

- P. Laizāns

Stingras bija latīņu valodas eksāmena prasības, atbrīvojot no eksāmena tikai klasisko ģimnāziju absolventus. Semestra beigās bija jākārto konkursa pārbaudījumi. Atzīmes 1932. gadā unificēja ar "ieskaitīts" semināriem un praktiskajiem darbiem. Iestājekšāmenus neizturējušo vidū bija daudz minoritāšu valsts vidusskolu abiturientu. Jauno valodu zināšanas studentiem bija vājas, sevišķi slikti viņi prata franču, pamaz arī angļu valodu. Universitātē 1936. gadā mēģināja ieviest un izlases veidā arī izmēģināja prof. J. Kauliņa projektu par intelligences pārbaudi. Studenti un mācības spēki zināšanas varēja papildināt fakultātes bibliotēkā, ko 1938./1939. g. veidoja 53 038 sējumi literatūras dažādās valodās. Fakultātei savu bibliotēku - 1671 grāmatu 1938. gadā dāvināja prof. P. Zālīte. Kopējais grāmatu dāvinātāju skaits bija pāri 30. Tieši speciālu bibliotēku pastāvēšana pie fakultātem Universitātes sākumposmā bija vispraktiskākā.

Nozīmīga bija arī Eksperimentālās psiholoģijas institūta darbība, kas 1923./1924. m. g. iesākās kā kabineta iekārtošana pie psiholoģijas katedras. Otrs institūta darbības posms datēts ar 1927./1928. m. g., kad kabinets prof. V. Frosta vadībā jau bija iekārtots un darbojās. Par Eksperimentālās psiholoģijas institūtu tas pārorganizēts 1938./1939. m. g. Institūtu vadīja prof. P. Dāle. Eksperimentālās psiholoģijas institūtā ar panākumiem strādāja arī M. Liepiņa, A. Stūrītis un R. Drillis.

Filozofijas nodaļu no 1924. līdz 1944. gadam beidza šādas personas (iekavās minēts dzimšanas gads):

1924. - Jūlijs Students (1898);
1925. - Zānis Karlsons (1899);
1926. - Jānis Bundulis (1899);
1927. - Austrā Kārklīna (1895, dz. Zivtīņa), Zigrīda Griķmane (1902, dz. Skrēbere), Zēnija Peņģerota

(1898, dz. Sūna), Aina Ritiņa (1902), Otto (Atis) Rolavs (1897), Ludvigs Viks (1895);

1928. - Kārlis Krauliņš (1904), Anita Skreija (1901, dz. Lūse), Alfrēds Žukovskis (1899);

1929. - Gustavs Celmiņš (1899), Kārlis Celms (1904), Alberts Cirulis (1902), Pauline Hofmane

(1902), Fricis Ziemeļs (1901);

1930. - Ernests Anševics (1899), Eduards Adamsons (1906), Kārlis Lazdiņš (1901), Pēteris Lejiņš

(1909), Olga Lielmane (1897);

1931. - Pauline Dzērve (1898), Nora Purmale (1900), Rihards Rudzītis (1898), Lotārs Sūlcs

(1904), Paulis Vilips (1901);

1932. - Emma Kuple (1895), Elfrīda Lauva (1896), Arturs Siktars (1903), Andrejs Stūrītis (1905), Edmunds Smitis (1902), Elfrīda Švalbe (1904), Kārlis Zarīņš (1902);

1933. - Milda Bernupe, Anna Dreimane (1900), Voldemārs Kancāns (1905);

1934. - Nina Bondere (1901);

1935. - Edīte Kundrata (1905), Jānis Vitiņš (1896);

1936. - [...] Vitoliņš;

1937. - Nikolajs Balodis (1901), Elfrīda Boša (1903);

1938. - Gothardine Klāra Caurne (1901, dz. Jansone), Kārlis Freinbergs (1884), Jānis Grinvalds [?], Alfrēds Zemītāns (1901);

1939. - Pēteris Akots (1904), Klementīne Balode (1910, dz. Strazda), [...] Nuroks [?], Margrieta Vanaga (1911);

1940. - Milda Kiršteine (1909), [varbūt arī 1941.] Mihailina Maculeviča (1908);

1941. - Skaidrīte Kritiņa (dz. Branta);

1942. - Antons Bārda (1891), Erika Hermine Cirule (1911), Roberts Sūngailis (1878), Severins Teodors Vilsons (1912), Herberts Jānis Zālītis (1913);

1943. - Roberts Drelnieks, Pēteris Roberts Rasa (1907);

1944. - Vilma Greble (1906), Elfrīda Valentina Pētersone (1911).

Iespējams kāds no absolventiem nav arī pieminēts, jo nav datu.

Daudzus filozofijas nodaļas absolventus prof. P. Jurevičs minējis "Pārskatā par latviešu filozofisko domu" (1937). Citi publicējušies vēlāk.

DAČE MORICA,

LVU 1976. gada absolvente

P. S. Raksta sagatavošanā izmantoti Latvijas Valsts Vēstures arhīva dokumenti.

"Tā vispirms ir orientācijas disciplīnas... Otrkārt, šīs (filozofijas) disciplīnas māca vēl arī argumentācijas tehniku ..."

- P. Jurevičs

"Hegel's Aesthetik", 1930. gadā - prof. P. Jureviča "Atzīnās problēma Bergsona filozofijā"

nolūkā ar KF atbalstu". KF līdzekļu piespriešanas kārtību mācības spēku zinātniskiem komandējumiem apstiprināja UP 1925. gada 18. martā. Filoloģijas un filozofijas fakultāte 1935. gada janvārī aplūkoja priekšlikumu par mācības spēku atvaļinājumu un komandējumu iespēju uz vienu gadu ar pilnu algu ik pēc pieciem gadiem.

Latvijas zinātnieki saņēma arī ārzemju stipendijas: prof. P. Dāle - 1922., prof. T. Celms - 1929. un prof. P. Jurevičs - 1935. gadā. Kultūras fonda ceļojumu atbalstus saņēma fakultātes mācības spēki un darbinieki - M. Liepiņa, V. Frosts, R. Jirgens, P. Dāle, J. Students, P. Zālīte, A. Dauge, N. Viķsnis, T. Celms, P. Jurevičs, E. Šnore, L. Sūlcs, P. Lejiņš, J. Siliņš, A. Janeks, M. Nusbergers, E. Dils, S. Kolbuševskis u. c. Daži atkārtoti komandēti ar KF līdzekļiem. Komandējumu maršrutos ietilpa zinātniskā pētniecība Vācijā, Francijā, Čehoslovākijā, Beļģijā, Šveicē, Grieķijā, Austrijā, Dānijā, Itālijā u. c.

Studentu skaits filozofijas nodaļā, pēc prof. P. Jureviča sniegtajiem datiem, no 1919. gada rudenim līdz 1924. gada rudenim pieauga no 28 līdz 103 kopā ar hospitantiem un brīvklauštājiem. Hospitantu uzņemšana pārtraukta 1922. gada rudenī. Sākumā fakultātē uzņēma arī vidusskolu nepabeigušu jaunatni. Filozofijas nodaļā uzņēma arī brīvklauštājus. Uzņemšanas no-

"Filozofus rada gan laikmets, bet tikpat pareizi, ka filozofi rada jaunu laikmetu."

- J. Students

versitātes 100. jubileju, kuras vēsture saistīta ar Akropoli un dievišķā Platona akadēmiju.

Toties 1939. gadā LU sagaidīja pati savu 20 gadu darbības jubileju. Referentu komisijas darbā piedalījās arī prof. P. Jurevičs.

LU spoži pārstāvēja arī tās mācības spēku lekcijas ārzemēs.

Tuvojās lielu vēsturisku pārmaiņu un izvēles laiks. Savu nostāju publiskā lekcijā 1940. gada 29. maijā atklāja prof. P. Jurevičs. Tēmas nosaukums - "Nacionālais idealisms".

Nodibinoties padomju iekārtai, LU noorganizēja Marksisma-ļeņinisma katedru un pārdēvēja arī pašu Universitāti.

Vācu okupācijas laikā atklājās, ka "kara un lielnieku veikto pasākumu radītie zaudējumi nav lieli". Publiskas lekcijas šim periodam nebija raksturīgas. Fakultāti tolaik uzlika par galveno pedagoģiskā personāla gatavotāju vidējām mācību iestādēm. Fakultātē Universitātes 24. darbības gadā lekcijas nolasi viesi. Pētījumi ieguva "kara lietām svarīgu virzienu".

(franču valodā). Fakultāte atbalstīja A. Rolava tulkotās I. Kanta "Tirā prāta kritikas" izdošanu (1. - 1931., 2. - 1934., sistem. rād. - 1935.). KF prēmijai ieteikumu no fakultātes saņēma P. Jureviča monogrāfija "Platons dzīvē un darbā" (1930). No 1931. līdz 1936. gadam atbalstu izdošanai gaidīja F. Garā darbs "Grieķu filozofija". Par noderīgām Tautas bibliotēkas vajadzībām 1934. gadā atzina J. Studenta grāmatas "Ievads filozofijā" (1931) un "Vispārīgā pedagoģija" (1933). Panāca, ka ar KF līdzekļiem tika izdotas T. Celma darbs 1935. gadā un Dr. phil. M. Palēviča grāmata "Estētikas problēmas". 1936. gadā paredzēja prēmēt P. Dāles darbus. K. Barona prēmijas fondam 1936. gadā piesūtīti L. Bērziņa, A. Baumaņa un J. Zēvera darbi. 1936. gadā ar KF līdzekļiem atbalstīts J. Stūrāna - Kalnieša manuskripts, 1938. gadā - J. Goziša darbs. Arī "Latviešu skolas bērnu intelligences testu standartizēšanai" 1938. un 1939. gadā lūgts KF atbalsts. KF 1937. gadā atbalstīja R. Vipera

Neaizmirstamās dienas ārstu profesionālajā mūžā

Medicīnas klasiķi (akadēmiķi), ķirurgs, medicīnas vēsturnieks Pauls Stradiņš un arī citi topošajiem un praktizējošajiem ārstiem atgādināja: "Medicīna ir māksla, zinātne un amats." Vairākiem medicīnas studentiem un ārstiem šī diena un vārdi palikuši neaizmirstami, kad profesori viņus ievadīja medicīnā. Laika gaitā medicīnas jēdziena saturu varētu papildināt - piekrirot pateiktajam, medicīnai pievienojas krietna ierēdniecības piedeva ar ekonomikas un jurisprudences elementiem, piemēram, datoriem, optimizācijas metodēm naudas sadalē, konkurenci un peļņu, kā arī medicīnas privātpaksi, kas darbībā bieži vien pārspēj valsts medicīnu.

Nesen atzīmējām pasaulei nozīmīgo Ziemassvētku kauju Tīrelpurvā 85. gadadienu, kad ārsti dienēja Krievijas impērijas armijā Latviešu strēlnieku pulkos. Tērbatas (Tartu) universitātes (TU) privātdocents, Kara medicīnas akadēmijas Pēterburgā absolvents Dr. med. Pēteris Sņikers atcerējās, ka 1916. gada 20. decembrī (pēc vecā stila) viņa dzīvoklī Rīgā ieradās Apvienoto latviešu strēlnieku divu brigāžu komandieris - ģenerālis Andrejs Auzāns (dzimis 1871. gadā Pļaviņu pagastā; miris 1953. gadā Anglijā) un ģenerālis Augusts Ernests Misiņš (dzimis 1863. gadā Annenieku pagastā; miris 1940. gadā Rīgas Kara slimnīcā). P. Sņikers no 1916. gada novembra dienēja 2. latviešu strēlnieku brigādē par ārstu Tērbatā, vienlaicīgi TU studentiem lasīja lekcijas par ādas un veneriskajām slimībām. No ģenerāļiem ārstu pulkvedis P. Sņikers saņēma uzdevumu: 2. latviešu strēlnieku brigādes karavīriem organizēt medicīnisko aprūpi un atvērt pārsiešanas punktu, jo Ziemassvētkos Krievijas armija uzbruks Vācijas bruņotajiem spēkiem. P. Sņikera un TU absolventa, Kara medicīnas akadēmijas Pēterburgā medicīnas doktora un ārsta pulkveža Jēkaba Bērziņa (dzimis 1873. gadā Liepājā; miris 1935. gadā Liepājā) darbību kaujās aprakstījam agrāk ("UA" Nr. 10, 2001). Šoreiz informēsim lasītājus par citiem ārstiem militārmedīķiem. Kara ārsta ikdienu atspoguļoja latviešu rakstnieks Aleksandrs Grīns ("Dvēseļu putenis", Rīga, 1989, 505 lpp.). Jaunākā ārsta pienākumus strēlnieku rindās pildīja Aleksandrs Mežciems, kurš studēja medicīnu TU. 1914. gadā viņš iestājās dienestā 1. Sarkanā Krusta pārsiešanas punktā, vēlāk - Sarkanā Krusta rezervē. Viņš dienēja Krievijas armijas 30. divīzijā, kas pārtapa par 4. Vidzemes latviešu strēlnieku bataljonu (vēlāk pulku). Rakstnieka vizija par kauju pie Ložmetējkalna un ārsta ik-

dienu 1917. gada 12. janvārī ir šāda: "Tur nāk no kalna puses cilvēks, bez bailu brīzdams iekšā Tīrelpurvā. Tas jaunais vidzemnieku pulka ārsts, kas simtus ievainotos šodien izlaidis caur savām spalvainajām rokām. No kalna sāniem ievirzījās gabaliņu purvā vidzemnieku pārsiešanas punkts, un ārsts ir strādājis no rīta tumsas līdz pat nakts tumsai, laizdams no mutes pipes dūmu mutuļus un uzmundrinošus vārdus tiem ievainotiem, kas vēl dzīvos, un no purva izvestajiem mirējiem.

Sanitāri un feldšeri, līdz nāvei guruši, sāk turpat asiņainā sniegā nobertt asinim kalušās rokas, bet ārsts puš vēl lielākus dūmu mutuļus no savas pipes un skatās prom uz to pusi, kur sniegā vēl var manīt sakritušas

atlasīja ārstus, kas vēlējas specializēties traumatoloģijā, un palīdzēja viņiem papildināties ārzemēs, sevišķi Vīnē. Ar apbrīnojamu pacietību Dr. Mežciems, kas bija slavens ar savām asinām un isajām atbildēm, bruģēja ceļu traumatoloģijai Latvijā. Vācu okupācijas laikā viņš strādāja par ārstu Dzelzceļa virsvaldē. Bēgļu gaitās Vācijā bija doktors, strādādams medicīnisko darbu, pelnīja ģimenei iztiku. 1947. gadā ģimene izceļoja uz Lielbritāniju, kur medicīniskajā darbā doktors iekļauties nespēja. Energisko un stalto vīru ar gludi skūto galvu skāra trieka. Lielbritānijā A. Mežciems dzīvoja Brimingemā, bija aktīvs saimnieciskajos darbos. Miris 1960. gada 3. maijā, apbedīts Brukvūdas kapos.

Rīgā), kurš no 1940. gada līdz mobilizēšanai kā volontieris darbojās profesora P. Stradiņa klīnikā, Aleksandru Marovski, Uldi Ojāru Aleksi un citiem. Par savu izvēli ķirurgu komplektēšanā profesors P. Stradiņš no padomju funkcionāriem vairākkārt saņēma pārmetumus un neļāvību agresivitāti. Par savas valsts funkcionāru 1946. gada kļūdām J. Slaidiņam personīgi atvainojās Zviedrijas karalis ("Zinātnes Vēstnesis", Nr. 14, 2002.). Akadēmiķa Paula Stradiņa audzēkņa profesora Jāņa Slaidiņa vārds ir ierakstīts Latvijas vēsturē.

Raksta autors bija ķirurgijas profesora Jāņa Slaidiņa skolnieks, pēcāk konfilistrs. Studenta skatījumā J. Slaidiņa stājā vienmēr bija saskatāma virsnieka sakārtotība tērpā un uzvedībā, ķirurgisku problēmu risināšanā studenti no docētāja dzirdēja raitu un vienkāršu stāstījumu. Kolēģes studentes J. Slaidiņa, maigi sakot, ļoti cienīja un nebija pret viņu vienaldzīgas - dievināja viņa eleganci un visas bija viņa iemīļjušas. Medicīnas studentam A. Miltiņam skolotājs iemācīja daudz manipulāciju, piemēram, intraarteriālo ārstniecības līdzekļu ievadīšanu - "karstā šprīce" momentā deva terapeitisku efektu. Savā ārsta praksē J. Slaidiņš šo manipulāciju bieži izmantoja. Viņš un docents E. Smiltens bija to docētāju skaitā, kuri mācīja praktiskās metodes, piemēram, metro un cistoskopiju, un deva vērtīgus

asistentu profesora P. Stradiņa ķirurgijas klīnikā. Profesora vadībā darbs turpinājās līdz 1943. gada maijam, kad viņu mobilizēja vācu armijas Latviešu leģionā (19. divīzija). Frontē Volhovas purva kaujās ārsts leitnants A. Marovskis divīzijā vadīja Galveno pārsiešanas punktu. Nīknajās kaujās ķirurga gudrība un prasme glāba ne vienu vien jauneklā dzīvību. Aprūpēti tika visi ievainotie karavīri no teiktajā secībā - pirmie vācieši, pēc viņiem - latvieši un pēdējā kārtā - krievi, jo medicīniskā palīdzība jāsniedz arī ienaidnieka ievainotajiem karavīriem. 19. divīzijas dislocētās pozīcijas kādā kaujas uzlidojumā apšaudīja franču lidotāju eskadrīļa. Kādā mājā bija izvietota Dr. Marovska operācijas zāle. Lādiņi aizdedzināja mājas jumtu, taču ķirurgs turpināja operēt. Kad viņš ar palīgiem no degošās ēkas iznesa pēdējo izoperēto ievainoto, jumts ieguva. Šo skatu redzēja vācu karavīri - dzelzskrustnieki. (Kāds no viņiem iespējams bija dižciltīgās kārtas - grāfs vai barons, jo viņa krustā bija iemontēts briljanta akmens). Vācijas armijas augstākais virsnieks savu apbalvojumu ar briljantu piestiprināja ķirurga A. Marovska mundierim. Rituālu pavadīja vārdi: "Par šo varonību kad saņemsi savējo krustu, manējo atdod, ja paliksi dzīvs." Piedzīvoto ilgus gadus noklusēja, taču arī vēlāk Dr. A. Marovskis to nenopularizēja. Tuvākie konfilistri ķirurga dzīves ainiņas

Nesen atzīmējām pasaulei nozīmīgo Ziemassvētku kauju Tīrelpurvā 85. gadadienu, kad ārsti dienēja Krievijas impērijas armijā Latviešu strēlnieku pulkos

karotāju rindas. Visiem, pie kuriem tas noliecas, ir stiklainas acis un pelēkzilganas sejas, un palīdzību te nelūdz vairs neviena balss.

Ārsts atsēžas uz sniega valniša, aiz kura sakrituši četri minas sadragāti liķi, igni rūkdams, piebāž no jauna pipi, meklē sērkokciņus un iesāk smēķēt - un piepeši kaut kas nikni aizspindz tam gar galvu. Ārsts gausi ceļas kājās, sāk iet atpakaļ, un vācu sargu lodes viņu pavada līdz pašam Ložmetēju kalnam, spindzinādams pakal tā pipes laistiem dūmiem."

Kaujās lauka ārsta ikdienu atspoguļoja latviešu valodas meistars. Nežēlīgās un skarbās kaujas ikdienas ainas izjūtu vēl padziļinātu citi mākslas veidi - mūzika, tēlniecība, glezniecība, kino utt.

Vēl daži vārdi par Lāčplēša Kara ordeņa (LKO) kavaliera Dr. A. Mežciema dzīves svastu. Dienot Ziemeļkrievijas armijas flotē, viņš tika komandēts uz Franciju un strādājis Francijas armijas lazaretē Sērburā, piedalījās darbā Miera konferencē Parīzē. Pēc Latvijas Ārlietu ministrijas aicinājuma A. Mežciems uzņēmās Latvijas armijas apgādi ar medikamentiem. No Londonas 1919. gadā ieradās Liepājā, kļuva par ārstu Sarkanā Krusta Liepājas lazaretē. Viņš brīvprātīgi iestājās Studentu rotā (kareivis). 1920. gada 1. decembrī kļuva par LU ķirurgiskās propedeutikas klīnikas asistentu Rīgas 1. slimnīcā. Ārsts pulkvedis-leitants A. Mežciems atvaļinājās no armijas 1921. gada 1. aprīlī. Sākot praktisko darbu un privātpaksi, 1927. gadā Dr. A. Mežciems izveidoja nelielu, bet vēlāk modernu un plašu ambulatoru iestādi. Viņš rūpīgi

Kara ārsts Mežciems veica varoņdarbu, pārkāpjot reglamentā noteikto kārtību - pēc paša iniciatīvas dislocēja pārsiešanas punktu (400 soļus tālāk, nekā norādīts pavēlē). Taču to jaunākais pulka ārsts izdarīja, sirdsgudrības motīvu pamudināts, lai pasargātu karavīrus no nosalšanas un vācu gūsta. Militārmedicīnas eksperts ārsta rīcībā kļūdu nesaskatīja un ieteica Dr. A. Mežciemam apbalvot ar LKO.

Atcerēsimies LU MF absolventu, to kara ārstu varoņdarbus, kuri dienēja Vācijas armijā. Leģendārā profesora Jāņa Slaidiņa dzīves gājums jau ir izsmeloši atspoguļots ("Diena", 2000., 29. jūnijs).

Pēc ārsta diploma saņemšanas LU 1944. gada pavasarī jaunais ārsts tika mobilizēts Vācijas armijā un devās uz fronti Latgalē. Ievainojums, evakuācija uz rietumiem, un kara dramatiskā jāskaņā viņš kopā ar 15. divīzijas latviešu leģionāriem pie Dančigas nokļuva aplenkumā. Latvijas armijas virsnieks un Vācijas armijas ārsts leitnants realizēja savu pilsonisko misiju - mēģināja glābt latviešu leģionārus no Sarkanās armijas gūsta. Ar latviešu kuģa kapteiņa atbalstu, pārkāpjot Vācijas armijas reglamentu, organizēja nelegālu transportu, lai 167 latviešu bataljona karavīri no Vācijas nokļūtu Zviedrijā. Diemžēl jau 1946. gada 25. janvārī Zviedrija viņus izdeva uzvarētājiem - PSRS. Ar profesora P. Stradiņa atbalstu ķirurgs J. Slaidiņš atgriezās profesora ķirurgijas klīnikā un strādāja kopā ar bijušajiem leģionāriem - Ēvaldu Ezerieti (Jēgers), Džūkstes Ziemassvētku kauju ķirurgu Eduardu Smiltenu (dzimis 1918. gadā, miris 1992. gadā

"Kādā mājā bija izvietota Dr. Marovska operācijas zāle. Lādiņi aizdedzināja mājas jumtu, taču ķirurgs turpināja operēt. Kad viņš ar palīgiem no degošās ēkas iznesa pēdējo izoperēto ievainoto, jumts ieguva.."

padomus uroloģijā, ko izmantoja A. Miltiņš veneroloģijas problēmu risināšanā.

Ķirurga Aleksandra Marovska bērība un jaunības dienas saistītas ar Valmieras un Cesu novadu. 1933. gadā viņš pabeidza Bērzaines ģimnāziju un iestājās LU MF, 1935. gadā kļuva par studentu korporācijas *Fr. Metropolitanana* fuksi un vēlāk - par ģenerāli, profesora un mecenāta P. Sņikera un profesora P. Stradiņa konfilistru. Gudrību un māku ķirurgijā A. Marovskis apguva profesora P. Stradiņa klīnikā un ar sava šefa gādību papildinājās Ungārijas Onkoloģijas institūtā. Korporācija jaunais bursis guva plašu ieskatu par brīvās Latvijas valstiskajām norisēm. Ar savu darbu onkoloģijā medicīnas students 1938. gadā piedalījās LU zinātnisko darbu konkursā, kur godam nopelnīja Zelta balvu. Jau 1939. gadā A. Marovskis strādāja par

atspoguļoja *Fr. Metropolitanana* internajā izdevumā (Nr. 37, Rīga, 1997), autori: rakstnieks A. Migla un arhitektūras profesors J. O. Trušiņš. Par A. Marovska gaitām Latviešu leģionā dažas epizodes pastāstīja arī profesors Jānis Slaidiņš.

Sniegtais materiāls par neaizmirstamajām dienām ārstu karavīru mūžos iezīmē kaut ko tādu, ko nevar iegūt tikai profesionālā darbā un ikdienas dzīves vidē. Nozīmīga vieta ir autoritātēm un skolotājiem, taču minētie materiāli liecina, ka bieži vien ārsta lēmuma pieņemšanā izšķirošā nozīme ir godaprātam, sirdsgudrībai un devīzei "Par godu, par draugu, par tēvzemi".

Rakstu sagatavojis
Fr. Metropolitanana filistrs, ārinādas
ārsts virsleitnants, profesors
ALFRĒDS MILTIŅŠ

Mēs tev palīdzēsim, bērns!

◀ 7. lpp.

sniedz astoņi skolas asistenti. Skolas telpas ir piemērotas bērniem ar kustību traucējumiem, ir arī telpas rehabilitācijai. Lielāka daļa skolēnu ir pilnīgi atkarīgi no datora kā mācību līdzekļa, jau pirms viņi nonāk šajā skolā.

Zviedru kolēģu darba mērķis ir izveidot jaunus pedagogiskos kontaktus starp skolotājiem un skolēniem ar funkcionāliem traucējumiem.

Brücke Östergårdsscholan finansē vietējā pašvaldība.

Par savu darbu Tallinas Speciālajā skolā bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem stāstīja igauņu kolēģi. Viņu skolas mērķis ir bērnu sociālā adaptācija un socializācija, audzināšana kolektīvā. Ļoti svarīga bērnu atveseļošanā ir agrīna viņu slimību diagnosticēšana. Bērniem ir valodas attīstības traucējumi, logopēdiskas problēmas, autisms, cerebrālā trieka, epilepsija, dažādas hroniskas slimības. Skolā ļoti bieži tiek rīkoti koncerti, Sporta dienas. Tas

attīsta bērnus gan fiziski, gan garīgi.

Lietuvas kolēģi pastāstīja, kā darbojas 1991. gadā Viļņā izveidotais Bērna attīstības centrs. Tā ir pakalpojumu sistēma, kas radīta uz sabiedriskiem pamatiem un kuras ietvaros palīdzību saņem pirmsskolas vecuma bērni. Centrā ārstē, reabilitē un māca bērnus, kuriem ir attīstības traucējumi. Tajā strādā interdisciplināra komanda - ārsti, sociālie pediatri, sociālie darbinieki, psihologi, speciālie pedagogi, logopēdi. Ir arī psihiatrijas programma, kas sniedz palīdzību bērniem, kuri cietuši no emocionālas vai fiziskas vardarbības. Centra mērķi ir agrīna diagnostika, stimulācija, prevencija. Ļoti svarīga ir vecāku izglītošana.

Par LU Medicīnas fakultātes Sociālās pediatrijas centra darbību pastāstīja tā direktors, **LU docents Valdis Folkmanis**. Centrā tiek veikts plašs akadēmiskais darbs - studentu apmācība sociālajā pedagogijā, kā arī organizēti Montessori atveseļojošās pedagogijas kursi.

Pateicoties šai darbībai dažādos Latvijas reģionos, ir izveidoti šīs vairāki sociālās pediatrijas centri: Jelgavā, Valmierā, Rūjienā, Limbažos, Rīgā (Rūgas 84. vidusskolā). Medicīnisku, pedagogisku un psiholoģisku centra palīdzību saņem bērni no visiem Latvijas reģioniem. Darbības princips ir agrīna veselības diagnostika, kam seko terapija. Ļoti svarīga ir vides orga-

tātes Latvijā, apmācot cilvēkus darbam ar bērniem, kuriem ir īpašas vajadzības. Lai šādu darbību praktiski realizētu, nepieciešams darbs komandā - gan Latvijā, gan Baltijā, gan Ziemeļvalstu starpā. Tādēļ ir tik būtiski veidot kopējās sadarbības projektus.

Sociālās pediatrijas centra direktors Valdis Folkmanis teica: "Mūsu mērķis ir bērna attīstība,

var bērnu mīlēt ar visām viņa problēmām. Ja gribam bērnu integrēt, viņš ir jāmil un jāpieņem ar visu viņa problēmu. Tad ir iespējama laba reabilitācija un integrācija. Sākumā ir lietderīgi veikt bērna individuālo terapiju. Nākamais solis ir terapeitisks darbs ar bērniem mazās grupās. Viņi apgūst valodu, matemātiku, arī komunikāciju. Tikai tad seko bērna integrācija lielajā grupā - bērnudārzā vai skolā, kur viņam ir iespēja sevi realizēt, frontālajā nodarbībā veiks mīgri strādājot kopā ar citiem skolēniem."

Uzrunas nobeigumā V. Folkmanis atzina, ka visi cilvēki ir vienādi vajadzīgi un vērtīgi. Viņš teica: "Mēs - pedagogi un ārsti - esam bērniem, nevis otrādi. Mēs vēlamies palīdzēt bērniem."

Konferences noslēgumā izskanēja atziņa, ka šī bija brīnišķīga dalīšanās pieredzē, pārdomās un ka šī noteikti nebūs pēdējā tikšanās reize.

Konferencē piedalījies
MĀRA SADOVSKA

"Ir jāredz katra bēma stiprās puses, ne tikai problēmas, un jāvadās pēc tā, kas vajadzīgs bērnam.."

nīzēšana bērna atveseļošanai. Tā sevi ietver darbu ar ģimeni un bērnudārzā vai skolu pedagogiem. Diemžēl šajā darbā atbalsts no valsts nav pārāk liels. Viens no svarīgākajiem uzdevumiem šobrīd ir šo reģionālo centru attīstība visā Latvijā, "tikla" veidošana un kopīgā sadarbība. Kā atzīmēja ārsts Valdis Folkmanis, ir ļoti svarīgi attīstīt sociālās pediatrijas aktīvi-

atveseļošanu un integrāciju skolā. Ja skola nav sagatavota bērna integrācijai, nav ieinteresēta tās administrācija, nav gatavi pedagogi, tad bērnu ar speciālajām vajadzībām neaņem arī citi skolēni un integrācijas process ir neveiksmīgs. Tādēļ ļoti svarīga ir pedagogu un administrācijas informēšana un izglītošana, kā arī darbs ar vecākiem. Bēdīgi, ja vecāki ne-

re, kā

Ko stāsta rokraksts

Pēc mūsu rokraksta visai daudz var pateikt gan par mūsu raksturu, gan noskaņojumu, pat veselības stāvokli.

Ko norāda burtu izmērs? Tas nozīmē mūsu domu plašumu, pašpaļāvību. Tie, kuri ļauj sev brīvību domā, tāpat arī raksta - plašs rokraksts, lieli burti. Parasti tas nozīmē plašas intereses, sabiedriskumu, tieksmi pēc piedzīvojumiem.

Tie, kuru rokraksts ir smalks, ir konservatīvāki, vairāk sevi ierobežo.

Visbiežāk sastopams vidēja izmēra rokraksts, bet tas nebūt nenozīmē, ka tā ir vidusmēra, parasta, saprotama personība.

Smalka raksta īpašnieki bieži koncentrējas uz detaļām, un izklaides viņiem nešķiet būtiskas. Nereti šie cilvēki ir zinātnieki, grāmatveži, kuri pilnībā nodevušies darbam, un sociālie kontakti viņiem nav pirmajā vietā. Smalks rokraksts ir domas un uzvedības koncentrācijas liecība. Šie cilvēki tiecas visā būt perfekti, bet, uz visu raugoties detalizēti, var zaudēt kopainas iespaidu. Koncentrējoties uz kaut ko vienu, viņi nemēdz pievērst uzmanību nekam citam.

Tie, kuru rokraksts ir grūti salasāms, visticamāk, zemapziņā baidās tikt saprasti. Šāds rokraksts var liecināt arī par bailēm.

Tie, kuru rokraksts lielāks par vidējo, parasti ir vieglāk izprotami, atklātāki, pretimnākošāki nekā smalka rokraksta īpašnieki. Arī uzspiedienam ir nozīme. Ja tas ir spēcīgs, tad vismaz tobrīd šim cilvēkam netrūkst pašpaļāvības.

Īpaši lieli burti rokrakstā var liecināt par tendenci uz ekstrēmu uzvedību, reizēm īpašu egoismu. Šie cilvēki parasti nevēlas būt nopietni saistīti ne ar ko un ne ar vienu. Vairākumā gadījumu liela rokraksta īpašnieks ir vairāk vai mazāk agresīvs.

Tas, kurš pasvītro savu parakstu un parakstās brīvi un plaši, gandrīz noteikti ir apmierināts ar saviem sasniegumiem, un pašapziņas trūkumu šim cilvēkam nevarētu piedēvēt.

Dažiem rokrakstiem raksturīgi, ka burtu izmērs no lielākiem pakāpeniski samazinās. Tas varētu liecināt par diplomāta spējām, par to, ka cilvēks var pielāgoties citiem. Pastāv uzskats, ka tie, kuru rokraksts pakāpeniski palielinās, ir neuzticami, nespēj īsti glabāt noslēpumu.

Ja rokrakstā ir dažāda izmēra burti, tas varētu liecināt par nestabilu personību. Iespējams, ka šim cilvēkam ir īpaši labila nervu sistēma.

Par personību liecina arī rokraksta slīpums. Ja burti tie-

cas atpakaļ, tas liecina, ka cilvēks apspiež savas emocijas, ja tie stipri noliekušie pa labi, cilvēks ir emocionāli nestabils, impulsīvs. Vertikāls rokraksts liecina par vairāk prāta, nevis emociju cilvēku. Jo vairāk burti noliekušies pa labi, jo vairāk rokraksts pakāpeniski palielinās, ir neuzticami, nespēj īsti glabāt noslēpumu.

Ne vienmēr rokraksts, kas tiecas pa labi, liecina par dziļiem pārdzīvojumiem, dri-

zāk tās ir ekstrēmas emociju izpausmes, cilvēks bieži "nedomā ar galvu", bet ļaujas jūtām.

Kā isti ir ar tiem, kuru rokraksts tiecas atpakaļ? Viņi, protams, ir spējīgi dziļi just, vienīgi ir grūtības to izpaust. Iespējams, šie cilvēki ir diezgan runīgi un, daudz runājot, mēģina slēpt savu nedrošību un šaubas. Viņiem runāšana nenozīmē teikt tieši to, ko domā.

Reizēm burti rokrakstā tiecas uz visām pusēm, tātad arī šis cilvēks var būt ļoti dažāds. No vienas puses, tas norāda uz iespēju mainīties, no citas, liecina par zināmu emocionālu nestabilitāti. Bieži viņi ir neuzticami un neprognozējami.

Rokrakstu ļoti ietekmē garastāvoklis un citi apstākļi, vienam cilvēkam var būt būtiskas rokraksta izmaiņas.

Tas, protams, nav viss par rokrakstu. Ir zinātne, kas to pēta - grafoloģija. Transporta līdzekli rakstītajam vienmēr būs lēkājoshi burti - nesatraucies, tas nenozīmē, ka esi histērisks vai neuzticams...

Tulkojusi **ANDA LASE**

"Dziesmuvara", Latvijas Universitātes studentu biedrība, sabiedriskā organizācija.
Reģistrācijas Nr. 000805492. LR Finanšu ministrijas atļauja saņemt ziedojumus Nr. 45

ZIEDOJUMU PĀRSKATS par 2001. gadu

Mērvienība: Ls
I. Atlikums pārskata gada sākumā -

II. Pārskata gadā saņemto ziedojumu kopsumma 3164,21
No tiem: Arvalstu juridiskās personas 1369,29
No tām: "Dziesmuvaras" Latviešu mūzikas fonds (ASV) 115,29

A. Okolo-Kulaka fonds (ASV) 1254,-
Fiziskās personas (rezidenti) 662,38
Fiziskās personas (neresidenti) 1054,66

Anonīmi (nezināmi) ziedotāji 77,88
III. Ziedojumu izlietojuma kopsumma 1961,61

No tiem: Izdevumi statūtos paredzēto mērķu un uzdevumu veikšanai 1615,37
(atribūtika, notis, koncerta sarīkošana u. c.)

Administratīvie un saimnieciskās darbības izdevumi 346,24
(kancelejas, pasta un transporta izdevumi, ziedi, vainagi u. c.)

IV. Ziedojumu atlikums pārskata gada beigās 1202,60

Biedrības priekšniece
ANETE MALĒJA

Oda pavasarim

Vakar lielajā vāzē sāka plaukt kailie zari, ko Tu atnesi no pilsētas parka, kad krita vēl sniegs. Vakar uz palodzes, slaidās kājas šūpodama, sēdēja nebednīga migla un logā skalojās viņas putubaltie, plūstošie mati.

Bet šorīt mums pretī, liksmi dudzinādams, tikpat kā neskarot zemi, nāca balodis un saulesgaismas jūrā kusa un izplūda loga rāmji un sienas. Kusa skumjīte un dusmīgā vār-

di, pierēs izlīdzinājās bangojošie grumbu viļņi, un sejas kļuva tik gaišas un klusas kā rimta jūra, ko savās rokās lolo novakares gaismas.

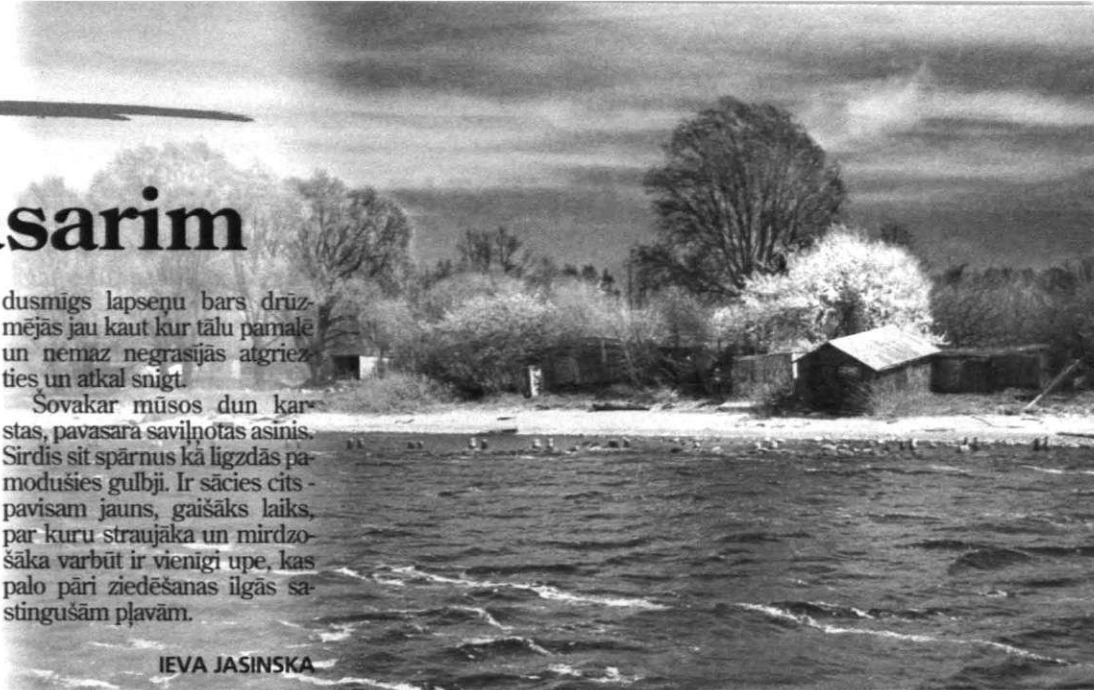
Šodien Tavās acis spoģuojās no siltajām zemēm atli-dojoši putnu kāši un mākoņu putukrējuma svītas. Garām skriedams, mums matus jauca izpūrušais pavasara vējš, ar mikstām leoparda ķepām skardams no ziemas miega smagnējos plakstus.

Tumšie sniega mākoņi kā

dusmīgs lapseņu bars drūzmējās jau kaut kur tālu pamalē un nemaz negrasījās atgriezties un atkal snigt.

Šovakar mūsos dun karstas, pavasara savilņotās asinis. Sirdis sit spārnus kā ligzdās pamodušies gulbji. Ir sācies cits - pavisam jauns, gaišs laiks, par kuru straujāka un mirdzošāka varbūt ir vienīgi upe, kas palo pāri ziedēšanas ilgās sa-stingušām pļavām.

IEVA JASINSKA

kinokonkurss

Laižam uz kino!

Kadrs no filmas "Melns vanags notriekts"

Kadrs no filmas "Smagi iemilējies"

"Slikts nāk ar gaidīšanu" - tāds ir šis senais, jaukais teiciens, un jūs jau zināt - ja kas slikts var notikt, tas arī notiks. Tā arī šoreiz bēda "Baltic Cinema" konkursa izskatā ir kļūt. Un stāsts nebūs ne par ko citu kā par divām jaunām, (cik nu vairs jaunām) demonstrēšanā esošām filmām.

Ko jums izsaka vārdi "Melns vanags notriekts"? Lai kam jau neko daudz. Veiksmīgs sarkanādaina šāviens vai kārtējā kodētā "amišu" operācija. Nekļūdis neviens, jo tā tas arī ir. Vēl viena Holivudas filma par kariņu. Vecais labais sižets par drosmīgiem taisnības cīnītājiem pareizajā pusē un istajā laikā. Labie amerikāņu karavīri dodas bistamā uzdevumā, veic varonārdus, izglābj tos, kuri jāizglābj, un saņem skatītāju aplausus.

Lai nedaudz pamainītu sižetu, varoņi nelaimē nonāk no helikoptera. Asinis šķīst, sliktie tiek šauti čupām, un sižeta ticamības labad krit arī kāds "savējais". Bet galvenais taču ir laimīgas beigas, un tādas ir. Nav vērts pat pieminēt aktierus un viņu varējumu, jo tam tāpat nav nozīmes. Filma no 4. marta tiek rādīta kinoteātri "Oskars".

Par filmu "Smagi iemilējies" faktiski tieši tāpat nav ko teikt. Vismaz neko cerīgu. Nezinu, kā ir ar amerikāņu psiholoģiju un izpratni (kaut kādi zaudētāji!), bet, ja tādas filmas taisa, gan jau kāds tās arī skatās. Labi, ka mūsu publika nav izaugusi līdz šim līmenim. Savā būtībā tikpat salkans un banāls stāsts kā nupat redzētā "Gudrā blondīne". Mēģinājums iegalvot, ka mīlestība dara aklu, protams, ir labs, taču, skatoties šo filmu, prātā nāk teiciens "Tik daudz izdzert nevar". Un tas ir jāattiecinā uz filmu vispār, ne tikai uz ekrānā redzamo. Jā, iespējams, ka mīlot cilvēks savu partneri un apkaimi redz citādi. Taču nemēģiniet iegalvot, ka var nepamānīt divus liekus centnerus apdeģušu seju un no bērnu šausmu grāmatām izlīdušus personāžus. Holivuda mums publiski nokrāpj tos pašus novecojušos ticamības momentus un teic, ka var gan. Lai jau viņiem tiek! Personīgi mani šķebina, pat nepārkot popcornu un koka-kolu. Naudiņu

varat tērēt kinoteātri "K. Suns" no 1. marta.

Tas isumā būtu jaukais, ko var pateikt par filmām. Un nu arī lieliskā konkursa lieliskie jautājumi - nebūt ne tik cieti kā rieksts.

1. Cik nēģeru var nošaut ASV specvienības karavīrs?

- a) normālā apgaismojumā aptuvena attiecība ir 1:50;
- b) līdz bezgalībai, padod tik patronas;
- c) nēģeri ir drosmīgi karotāji, un nekāda specvienība tos neapturēs;
- d) atkal kaut kāds rasisms.

2. Kā var notriekt melno vanagu?

- a) aizvilināt līdz Papes gredzenošanas stacijai, un tur jau vīri tiks galā;
- b) melnos vanagus nenotriec, viņi paši krit kā pagales pie kājām;
- c) ar visparastāko akmeni, ti-

kai samaksājot inspektoram sodanaudu;

d) to jau var tikai karavīri ar speciāliem "pričendājiem".

3. Vai mīlestība dara aklu?

- a) jā, bet tikai Holivudas filmās;
- b) mīlestība dara stulbu, nevis aklu;
- c) džekus ar keramikas vai stikla acim un baltu spieķi - jā.

4. Ko apprecēt labāk - resnu vai neglītu meiteni?

- a) parasti tas ir komplektā;
- b) tad jau labāk neprecēties vispār;
- c) bagātu un dumju uz nāves gultas.

5. Kas tas par vārdu salikumu "smagi iemilējies"?

- a) optimistiskā Holivudas utopija amerikāņu tautai;
- b) romantiskas milas stāsts ar laimīgām beigām;
- c) dokumentāla filma par dzīvi, kas pelna miljonus;

d) klasiskais uzraksts uz rozā Valentīndienas apsveikumiem.

6. Kas tas ir - melns, nu jau mazs, un, iespējams, rāpo pa zemi?

- a) nēģeris no specvienības;
- b) pēdējā laika jaunākais armijas aviomodelis;
- c) nēģeris no specvienības aviomodeli.

7. Bet kas ir mazs, melns un lido pa gaisu?

a) nēģeris no specvienības, kas atradis minū.

Nu re, beigas labas, viss labs. Arī šis konkurss pagaidām beidzies. Par spīti nokodētajai e-pasta adresei kaut kādi nelieši pamanījušies atsūtīt atbildes. Neko darīt, rakstiet vēl. Šoreiz adrese ir xxx.spirts57@yahoo.com xxx

B. S. ŠVINSKIS

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE
 Tekstus rediģē IEVA JASINSKA
 Fotogrāfs TOMS GRĪNBERGS
 Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA
 Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586
 (pastkastīte atrodas LU kancelejā)
 Tālruni: 7034328, 7034329; Fakss un aut. atb. 7034330
 Elektroniskais pasts: luua@lanet.lv
 Mājas lapa Internetā: <http://www.lanet.lv/~luua>
 Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
 Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta.
 Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.

Gribējās paveikt ko T-Ā-D-U!

Inga Reča, laikraksta "Svētdienas Rīts" žurnāliste

Dažos vārdos sakot - tas bija pasen. Tieši tik sen, lai sikumi jau būtu aizmirsušies, bet palicis vien atmiņu nospiedums no maniem studiju gadiem, kuri

iekrita tieši pārmaiņu laikā - pāris gadus abpus deviņdesmitajiem. Pirmajā kursā vēl mācījāmies PSKP vēsturi, kuru toreiz pasniedza viens no mūsdienu Latvijas diplomātiskā korpusa

pārstāvjiem Nīderlandē, Anglijā utt. Kārlis Eihenbaums (isu laiku arī LR ārlietu ministrs Indulis Bērziņš), bet politekonomijā mūsu kurss kādas stipri labēji noskaņotas dāmas (nemas neatceros viņas uzvārdu) vietā pieprasīja "kreiso no kreisākajiem" - Ojāru Potreki. Joprojām esmu lepna par mūsu toreizējo izvēli pašā Atmosfēras karstumā, jo Potreki bija ziņošs un interesants pasniedzējs. Bet Kārlis Streipu mēs stipri mīlējām - piektdienas bija vienīgās dienas nedēļā, kad skolu apmeklēja patiešām viss kurss. TV žurnālistikas pierakstu burtnicu es, šķiet, vēl joprojām zinu no galvas.

Toreiz dikti gribējās izdarīt KAUT KO TĀĀDU! Jaunības maksimālisms sīta augstu vilni, un es izdomāju, ka gribu izveidot vienu "Padomju Studenta" - tā toreiz vēl sauca "UA" - numuru no A līdz Z. Ja atmiņa mani nevil, numura galvenā tēma bija "Kā tu šodien jūties?" Ar "tu" bija domāts toreizējais

divdesmitgadnieks. Pierunāju numuram rakstīt ne tikai Universitātes, bet arī Mākslas akadēmijas studentus un ne tikai latviski, bet arī krievu valodā. Mani kursabiedri Andris Akmentiņš un Andis Meisters publicēja savus dzejoļus, bet maketu es pati zīmēju, griezu, līmēju, fotografēju... Piedalījās arī avīzes salikšanā un novilkumu korektūrā tipogrāfijā, bet šo procesu atceros kā pa miglu - datoru ēra sākās tik ātri, ka studiju laikā nepaguvu apgūt to iespiedtehniku, kurai šodien pat nosaukumu neatceros. Bet pats galvenais - man pašai avīzi vajadzēja vest uz Preses namu, uz "Glavlitu" jeb, tautas valodā runājot, - cenzūru. "Cenzūra" bija burvīga tipiska latviešu sieviete, kura mani laipni sagaidīja un tikpat laipni pavādīja, sakot, ka viss ir O. K., t. i., valsts noslēpumi nav izpausti un pastāvošo iekārtu netaisāmiem gāzt (tā drīz vien sabruka pati). Kārtējais "Padomju Studenta" numurs iznāca visai netipisks,

un man šķiet, ka redaktorei Ilzei Brinkmanei vajadzēja būt stipri brīvdomīgai, lai kaut ko tādu atļautu darīt zaļknābja studentei. Tomēr arī vēlāk kādu laiku piestaigāju uz avīzes redakciju, bet liekas, ka vairākus savus tušas zīmējumus nekā rakstīpus, mana kursabiedrene Anita Bula, kuru, šķiet, neesmu redzējusi kopš izlaiduma (t. i., tieši desmit gadus!) - karikatūras un lekcijas pa kluso pierakstītos pasniedzēju kalambūrus.

Domāju, ka esmu diezgan patriotiski noskaņota - allaž, kad "Universitātes Avīze" nonāk manā redzeslokā, izlasu visus rakstīpus, kuri piesaistījuši uzmanību. Bet klīšejai no manis veidotā "Padomju Studenta", uz kuras redzams pasniedzējs Ābrams Kļockins (es viņu joprojām saucu šajā uzvārdā), kad kārtēju savus skapjus, ik pa laikam noslauku putekļus. Man neceļas roka šai, nu jau gandrīz 15 gadus vecajai, klīšejai pieskirt citu likteni.

teātra pele vēro

Šī ir visātrsirdspukstošākā izrāde!

Tik ugunīgi (un vēl vairāk) notiek izrādē "Grāfs Monte Kristo". Priekšplānā - Egons Dombrovskis un Vita Vārpiņa

~ 10 minūtes pirms izrādes

Nervozī steidzīgas, neziņas kņudinātas un gaidās satrauktas ēteriskās skudrites plivinās pa gaisu Dailītes foajē. Tās liek uzpucētajiem cilvēkiem drudzaini grābstīties pa kabatām pēc ieņurcītās biļetes stērbelītes, neveiklām kustībām atbrīvoties no biežajām drēbēm, ieslidināt garderobes numuriņu sazin kurā vietā, sačamdīt pāris kapeiņas programmai un sparīgi doties uz SAVU krēslu. Ak, jā - žiperīgākie vēl paspēj aizskriet uz tualeti. Kavētājiem jāpaciesas līdz starpbrīdim. Lai gan esmu jau pāris reizi pabijusi starp bezbēdīgajiem jūrnikiem Marseļas ostā, kaislīga-

jām katalonietēm piejūras krogos, zinu, cik drūmi izskatās līfas cietumā, arī mani tekalē trauksmainās skudrites, un es desoju uz tualeti.

starpbrīdī

Dun-dun! Dun-dun! "Jūrā sirds mana krastā traucas; krastā sirds mana atpakaļ sauc!" Spalgi dunošie ostas zvani joprojām atbalsojas deniņos, manā asinsjūrā izrādes laikā sacēlusies vētra vēl skalo vilņus pa visu ķermeni un negrib rimt. Esmu sajūsmā! Šī ir visātrsirdspukstošākā Dailītes izrāde - Raimonda Paula karstasinīgā mūzika, dienvidnieciski ugunīgās dejas, spalgie, dzīvesprieci-

gie kļiedzieni, intriga sižeta sākumā - tas viss man liek justies kā uz devītā vilņa. Mani viss kūp un vārās kā katlā. Vienīgais, kam nespēju noticēt - ka katalonietis, kam dzīslās burbuļo verdoša asiņu lava, spēj skatīties tādām dzidri pelēkzilām, miļām acelēm, kā jaunais Edmons Dantess (Egons Dombrovskis) raudzījās uz savu iemīļoto Mercedesi! Jau otrais zvans! Skatītāji, pārrunājuši izrādes iespaidus, paplāpājuši "par dzīvi", izstāvējušies garajās rindās pēc desām vai arī pēc iespējas tikt no tām vaļā, ātri trauc uz SAVU ķebli. Jāskrien arī man. Uz tualeti.

braucot autobusā

Uzreiz varu pateikt, ka atkal Dailītē piedzīvoju izrādes "brīnumainās pārvērtības" (tās jau tagadīn modē) - ir niansētas izmaiņas atsevišķos skatos, ir vairāku varoņu izturēšanās veidā un atieksmē. Izrāde kļūst vairāk vienota, organiskāka, aktieri, šķiet, atraduši dabīgāko veidu, kā dažādos brīžos būt, kā justies. Tikai jācer, ka izrādi nepiemeklēs "Fausta" ("Fausts. Deus ex Machina") liktenis - kulminācijas brīdī tā tika cietsirdīgi izņemta no repertuāra (jā - atsevišķu izrāžu aukstasinīgo likvidēšanu joprojām nevaru piedot).

mājās, siltā gultiņā

Hmmm... interesanti, kas mani saglabājis pēc izrādes apēšanas? Tā nonāk manā ipašajā gremošanas traktā, un, kamēr tiek pakļauta visdažādāko fermentu iedarbībai, esmu tās emocionālajā varā. Taču pēc tam izrāde nokļūst izvadstīvē un tiek no tās ārā. Vai tas ir viss? Vai beigas? Jā. Vismaz šim rakstam. Atliek tikai atklāt iepriekšēja konkursa uzvarētājus: ILZI VĀGNERI, MAIJU MAURINU un INGU KOKORĒVICU. Žvaniet

DT administrācijai (7-294444) un jūs varēsiet apmeklēt kādu no izrādēm. **Atbildes uz šā konkursa jautājumiem gaidu līdz 16. martam** (ieskaitot) savā e-kastē pele@latnet.lv vai "UA" redakcijā.

- Kas ir izrādes "Grāfs Monte Kristo" režisors?
- Kas izrādē spēlē galvenās lomas?
- Kas ir kopīgs abiem Edmona Dantesa atveidotājiem?

PELE

ANNORĒ DRUKAS BIROJS

- Tekstu drukāšana un noformēšana referāti, kursa darbi, vēstules, līgumi u.c.
- Attēlu maketēšana
- Faksu nosūtīšana
- Kopēšana
- Izdrukas - krāsainas un melnbaltas Skenēšana
- Vizītkaršu izgatavošana
- Tulkojumi - latviešu, krievu, vācu, angļu valodā

DARBUS VEICAM ĀTRI UN KVALITĀTĪVI. IESPĒJAMAS ATLAIDES.

Darba laiks:

Pirmdien - piektdien - 8.30 - 19.30

Sestdien, svētdien - 10.00 - 17.00

Adrese:

Rīga, Avotu iela - 3 (no pagalma)

Tālr./fakss 7281407, mob. 6775302